

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ
София, ул. „Врабча“ № 2.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ
За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ прѣдплата.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Кореджио — Светата
Нощъ 2
2. Отче Нашъ. 2
3. Крумахеръ — Божестве-
нитъ думи запечатани въ
сърцето. 2
4. Джансъ — И Словото
стана плътъ. 2
5. Емерсънъ — Себенадѣя-
ность 4
6. С. Ватралски — Славян-
ство и Евангелизъмъ . 7
7. Домовладиката. 12
8. Н. Хр. Боневъ — Христ.
Мотиви 15
9. Вжтрѣшни Новини . . 16
10. Обява 16

Кореджио.

Светата Нощъ.

„Отче нашъ!“

Отче Отче на всички същества, които сж равни прѣдъ Тебе, дали сж родени въ колыба, или въ палатъ. . . .

Да се свети името Твое, да дойде царството Твое . . . Тѣй би трѣбало да бжде нашето единствено стремление: Твоята слава, а не нашата, суетната наша човѣшка слава, която не е нищо друго, освѣтъ пѣра . . .

Да бжде волята Твоя, да съмъ готова да отида, значи дѣто Ти ме прашашъ, да възприема планетѣ, които Ти прѣдначертавашъ за мене.

Krummacher*).

За да ти служи по тоя начинъ най добръ, не отъ щеславие, а отъ прѣдано сърдце!

Хлѣбъ насѣщия дай намъ, хлѣбъ, който храни душата и сърдцето, а не гордостта, хлѣбъ, който ще ни укрѣпи и приспособи да ти слугуваме вѣрно.

Не ни въвеждай въ изкушение, да не би да чуемъ гласове, които заблуждаватъ, илюзии, които изневѣрватъ.

Избави ни отъ лукавия, отъ всичко, що ни отвлича извънъ правия пътъ и далече отъ Тебе, Отче нашъ!

Божественитѣ думи, запечатани въ сърдцето.

Когато на патриархъ Авраамъ, старъ и насчетъ отъ дни, дойде прѣдсмъртния часъ, той повика дѣцата и внуцитѣ си, за да ги благослови. Тогазъ го попитаха Исаакъ, синъ му, и Ревека, снаха му, и казаха: „Отче, ти си билъ странникъ прѣзъ цѣлия си животъ, извиканъ си билъ отъ Халдея въ Харанъ и отъ Харанъ въ Ханаанъ и отъ Ханаанъ въ Мизраимъ и отъ Мизраимъ въ Ханаанъ, обѣтованата земя, изтърпѣлъ си много скърби и опасности; кажи ни, Отче, какво те е крѣпило и упѣвало прѣзъ странствуването ти“?

Тогазъ Авраамъ отговори и каза: „Божиятъ думи въ моето сърдце“.

„А какви сж тии думи?“ запитаха тѣ.

Авраамъ отговори: „Думитѣ, които той ми говори въ мамврийскитѣ гори: Азъ съмъ Богъ твой Всемогъщи, ходи прѣдъ мене и бжди свършенъ!“

Тия думи бѣха, като непоколебима скала въ врѣме на нужда, като драженъ лучъ изъ тъмна пѣтека, като всеоръжие и закрила въ врѣме на опасностъ. И сега още ме заобикалягъ тѣ, дори до послѣдния девъ на мсето скитничество, и ми сочатъ съ прѣстъ въ далечаната блаженный градъ, чиито създателъ и господаръ е Господъ Богъ“

Тогава синоветѣ и дѣщеритѣ му казаха: „Азъ съмъ Всемогъщиятъ Богъ! . . . Ахъ, кой ли е оня щастливецъ, който би могълъ да разбере“ . . .

Но Авраамъ отговори и каза: „Този, който е видѣлъ деня Господень и е позналъ Неговата любовъ“ . . .

Слѣдъ като промълви тия думи, той сложи глава на възглавето и издѣхна.

(Прѣводъ отъ нѣмски).

Дж. Д. Джонсъ.

Словото . . . стана плътъ.

Иоанъ 1: 1—14

Тѣзи стихове служатъ като единъ видъ прологъ на Иоановото евангелие, защото въ тѣхъ цѣлото му съдържание е помѣстено въ една сбита форма. За Исуса Христа се изтъкватъ три главни факти: 1) Божествената слава на неговото прѣдсѣществуваше състояние. 2) Историческото му въплъщение. 3) Различнитѣ начини на прииането му.

1. Божествената слава на Христа. За тази величава тема говорятъ първитѣ стихове, и поради удивителнитѣ истини, които тѣзи стихове съдържатъ, ние можемъ да добиемъ ясна прѣдстава за онуй

велико събитие, което се отпразднува при Христовото Рождество. Нека посочимъ нѣкои отъ тѣзи важни внушения за Исуса, които ще ни вдѣхнатъ поклонение и благоговѣние.

1. Първата истина, на която трѣба да обърнемъ внимание е *прѣдсѣществуването на Исуса*. Безъ повече пояснение, Иоанъ нарича Исуса „Словото“. Това название бѣше добръ извѣстно на прѣселенцитѣ въ Александрия и Ефесъ, за които Иоанъ най-вече пишеше. Тази титла изтъква най-ясно тождеството на Христа съ Бога и назначението на Христа да изяви Бога. Ако не се махнатъ отъ евангелието тѣзи стихове и други подобни тѣмъ, като първитѣ нѣколко стиха отъ втората глава на

*) Нѣмски писателъ, 1767—1824, авторъ на „Притчнитѣ“, извѣстни, като класич. литература, написани въ простъ библейски стилъ.

филиппаномъ. не е възможно да се докаже, че животътъ на Исуса е билъ единъ обикновенъ човѣшки животъ.

Друга истина отъ първостепенна важностъ е *истинското Божество на Исуса*. Не само че отъ начало Исусъ е билъ съ Бога, ако и да това разбира Божеството му, но въ изрични и опрѣдени думи Иоанъ потвърждава Божеството Му: „и Словото бѣше Богъ“. Сжщата истина се прокламира и отъ апостола Павла, когато говори, че Христосъ е „равенъ съ Бога“.

3. Третата истина, на която наблѣга Иоанъ, е че Словото е *Създателтъ и Подкрѣпителтъ на всичко*. Чрѣзъ Него Богъ даде животъ и сществуване на този толковъ чуденъ свѣтъ. Повече отъ всичко, Той е видѣлната и животътъ на човѣцитѣ. Защо Иоанъ наблѣга тъй силно върху Божествената Слава на Христа? *За да можемъ да схванемъ по-пълно чудото на Въплъщението*. Само когато дойдемъ да разберемъ какво е билъ Христосъ — славата която е ималъ съ Отца Си — тогава ще можемъ да оцѣнимъ, какво е сторилъ за свѣта. И тъй като възпоминаваме Христовото Рождество, нека не забравяме, че Дѣтето, което се роди и лежеше положено въ яслитѣ, „въ начало бѣ у Бога“ и „бѣше Богъ“, и че отъ любовъ къмъ насъ, Той остави вѣчната си слава, стана бѣденъ и понесе срамъ и укори отъ невѣрващитѣ.

II. **Въплъщениятъ животъ на Исуса**. Най малко три точки трѣба да стѣблѣжимъ въ 14-иятъ стихъ: 1) въплъщението, 2) апостолското свидѣтелство и 3) характерътъ на Въплътеното Слово.

1. Самиятъ фактъ на въплъщението: *Словото стана плътъ*. Какво грамадно твърдение се извява въ тѣзи прости думи! Тѣ ни показватъ, какъ пропастьта между врѣменното и вѣчното, между човѣшкото и Божественото е била свързана. Не се нуждаемъ вече отъ стълбата, щомъ Иаковъ видѣ да свързва небето съ земята. Небето издвигна къмъ земята, самъ Богъ дойде въ нашия човѣшки животъ. „Словото стана плътъ“. Той стана *плътъ*, а това ще рече, че той застана на страната на немоцното, страдащо и смъртно „човѣчество“. Тази дума „плътъ“ се прѣдпочита вмѣсто „човѣкъ“ да внуши, че като се облѣче въ човѣшко тѣло, Христосъ не пожела да се отдалечи отъ страданията и слабоститѣ, на които ние, смъртнитѣ, сме изложени, така че тукъ ни се дава възможностъ да констатираме *свѣршената симпатия* на Христа.

2. Тука имаме и *апостолското свидѣтелство*; „и всели се между насъ, и ние видѣхме славата му“. Този е начинътъ, по който Иоанъ иска да провѣри великото си твърдение за че „Словото стана плътъ“. Отъ къдѣ знаеше, че въплъщениятъ Богъ живѣ между човѣцитѣ? Той бѣше очевидецъ. Както Израйлянитѣ въ старо врѣме видѣха облака да почива върху скинията, тъй вѣрно и Иоанъ

видѣ славата Божия въ лицето на Исуса Христа. Това не бѣше празна приказка или отъ втора ржка доказателство, но е лично свидѣтелство. Иоанъ и другитѣ апостоли бѣха живѣли съ Исуса, и тъй постепенно върху тѣхъ изгрѣ „славага Му“. Прѣзъ врѣхната му дреха тѣ съзрѣха блѣска на Божественото, докато, подобно на Тома, тѣ паднаха прѣдъ нозѣтъ му и извикаха „Господъ мой и Богъ мой“. Заблѣжете; Божеството на Исуса не бѣше нѣкакво заключение; но впечатление у тѣзи, които „бѣха другари и очевидци на живота и дѣлата Му: видѣхме славата Му“.

3. Характерътъ на Въплътеното Слово: „пъленъ съ благодать и съ истина“. Освѣнъ тѣзи у Христа имаше и други черти; за примѣръ. Той бѣше пъленъ съ сила, нѣщо, което се доказва отъ утихването на бурята. Той бѣ пъленъ и съ мъдростъ, което явствува отъ прѣчуднитѣ Му думи. Той бѣше самото олицетворение на чистотата, нѣщо, за което свидѣтелствуваха и враговетѣ му, но прѣодоляващото впечатление останало въ душата на Иоана, бѣ за „благодать и истина“, любовъ и свѣтлина.

Той бѣ пъленъ „съ благодать“, а това значи, свободна, готова, пожъртвувателна любовъ. Този бѣше върховниятъ отличителенъ знакъ въ живота на Исуса. Хората не се боеха отъ Него. Изверги се събираха около Му; дѣцата си почиваха на рацѣтъ Му; Той ги привличаше къмъ Себе си, както слънцето привлича цвѣтита; Той бѣ „пъленъ съ благодать“. Евангелията даватъ вседостатъчно свидѣтелство за тази Исусова черта. И Витлеемъ доказва сжщото нѣщо, защото Неговата благодать го доведе отъ небето на земята. Четете повѣстъта за повикването на Матей, или пъкъ за обноската Му къмъ жената, заювена въ грѣхъ, и вие ще заблѣжите, колко кроткъ, състрадателенъ и нѣженъ е билъ Той. Бѣше „пъленъ съ благодать“. Вижте обѣщанията Му. Дойдете при мене и азъ ще ви успокоя“, поискайте отъ мене, и азъ ще ви дамъ жива вода и ще се убѣдите, колко сж пълни съ съжаление и любовъ. Бѣше наисгина „пъленъ съ благодать“. Повече отъ всичко спомнете си повѣстъта за кръста и страданията. Кръстътъ е коначното откровение на Христовата благодать. „Добриятъ пастиръ дава живота си за овцитѣ“. Всѣка една отъ ранитѣ на Христовото тѣло, има, тъй да се каже, уста, която говори за дълбока „безсмъртна любовъ“. „Пъленъ съ благодать“.

Бѣше пъленъ съ благодать и *истина*. Исусъ не бѣше само любовъ, Той бѣ и свѣтлина. Той стана не само великъ Откривателъ, но и единственъ Избавителъ. Прѣди Неговото идване на земята човѣкътъ имаше съвсѣмъ слаби познания за истината и по нѣщо за Божитѣ пътища. Въ творбитѣ на поетитѣ, философитѣ и пророцитѣ ние намираме

само нѣкакви откъслечи или трошици отъ истината, ала „въ Исуса обитава всичката пълнота на Божеството“. Той е „пъленъ съ истина“. И послѣдствието отъ Христовото откриване на Бога е, че ние го познаваме като Богъ на Любовь. Ако искате да разберете какъвъ е Богъ, идете и научете се при Исуса. Той е пъленъ съ истина, и въ „Неговото водителство и учение ние ще познаете Отца“.

III. **Какъ приеа хората Христа.** Исусъ Христосъ дойде на свѣта, и ако и да бѣ „пъленъ съ благодать и съ истина“ всички не бѣха готови да го приематъ. „Той дойде въ своитѣ си, но своитѣ Му Го не приеа“. Малцина — повечето отъ тѣхъ смирили галилеяни — Му отвориха сърдцата си, а голѣмото мнозинство отъ народа не искаше да чуе за Него. Кръстътъ стана трагичното и ужасно знамение, че еврейскиятъ народъ отхвърли Христа. Днесъ ние се чудимъ, какъ е било възможно единъ народъ да отхвърли „най-красивия между десетъ хиляди“. Ние се стъписваме прѣдъ мисълта че

хората могатъ да мразятъ Исуса, който е билъ „пълненъ съ благодать и истина“. Но и до днѣшнѣ хиляди по хиляди не правятъ ли сѣщото нѣщо? Той дохожда при своитѣ си, и Неговитѣ люди отказватъ да го приематъ. Ние сме Неговитѣ люди; „Ние сме овци на паствата Му“. Той ни създаде“. Приели ли сме го? Нѣщото, което Христосъ най-много желае, е всѣкой отъ насъ да отворимъ сърдцето си за Него. Въ гостилницата не се намѣри мѣсто за Него. Не ще ли приготвимъ за Него мѣсто въ сърдцата си?

Забѣлжете „*блаженството на онѣзи, които го приеа.*“ Който го приеа, даде имъ властъ да бждатъ чада Божии. Чрѣзъ Исуса ние приемаме усыновението, чрѣзъ което викаме: Авва, Отче. Ние ставаме членове на Божието домородие. Приели ли сме тази „властъ“? Тя се дава само на онѣзи, които Го приематъ. Истинската радостъ около Христовото Рождество се сѣстои въ това — да съзнаваме, че сме чада Божии.

Емерсънъ.

Себенадѣяностъ.

Ne te quaeiveris extra.

Всѣки-й на себе звѣзда, а да си
Вождь на душа къмъ безгрѣшностъ търси:
Самъ да управляшъ сѣдби, ласка мощъ,
Нивга не ще те изненада зла ноцъ.
Ангели, сѣнки фатални, слѣдъ тебъ
Тихо тѣ слѣдватъ *дѣлата ти* вредъ.

Епилога на „Щастieto на честния човѣкъ“ отъ Beaumont et Fletcher.

Четохъ изъ онзи дѣнь нѣколко оригинални стихчета отъ единъ прочутъ живописецъ. Отъ по-

Ралфъ Валдо Емерсънъ.

добни редове вѣе винаги изобличение, не врѣди какъвъ може да имъ е прѣдметътъ. Чувството,

което тѣ вдѣхвать, е по-дѣнно, отъ каква да е сдържима мисль. Да вѣрвашъ въ собствената своя мисль, да вѣрвашъ, че каквото е вѣрно за твоего сърдце, е вѣрно за всѣчки хора — ето що е гений. Промѣлви скритото си убѣждение и то ще стане всемирень разумъ; защото винаги участъта на най-вѣтрѣшното е да се прояви навънъ — и първата наша мисль ще ни се повърне надирѣ отъ трѣбата на Послѣдния Сѣдъ. Колкото познатъ и да е интелектуалниятъ тонъ на хора, като Мойсей, Платонъ и Милтонъ, най-голѣмото достоинство, което имъ приписваме, е фактътъ, че тѣ анулираха всѣчки книги и прѣдания, и говориха, не каквото хората мислятъ, а собствени замисли. Човѣкъ би трѣвало да се приучи да разкрива и съблюдава свѣтликъ, що блѣска въ скрититѣ жгълчета на неговия умъ повече отъ великолѣпната сийностъ по небосклона на поети и мадреци. При все туй, той отстранява своята мисль, само защото е негова. Въ всѣко гениално произведение ние забѣлзваме наши собствени прѣнебрѣгнати мисли; тѣ ни се повръщатъ съ отчуждено величие. Ето кой е най-впечатлителниятъ урокъ отъ великитѣ художествени произведения: тѣ ни учатъ да се запомнимъ съ дражна неумолимостъ върху самородното наше впечатление, най-вече когато всѣчки викатъ въ едно на другата страна. Въ противень случай, нѣкоя непозната личностъ ще подѣеме утрѣ съ

майсторски похвати и ще изрази най-добър точно туй, що сме мислили и усещали. А намъ ще прѣдстане само да приемемъ собственото наше мнѣние отъ друго лице.

Дохожда моментъ въ възпитателния ходъ на човѣка, когато той достига до убѣждението, че завистъта е невѣжество, че слѣпото подражание е убийствено, че той трѣба да се признае за по-добъръ или по-лошъ, какъвто е; че ако и да просторниятъ всемиръ е прѣпълненъ съ добрини, единственото шпенично зърно ще му падне чрѣзъ собственъ трудъ върху земята, която му прѣдстои да разработва. Силата, която се намира у него е отъ непознатъ характеръ и никой другъ не може да знае, какво той може да върши, нито самъ той прѣди да се опита. Не е безъ значение, че извѣстно лице, извѣстенъ характеръ, извѣстенъ фактъ му правятъ особно впечатление, а други никакъ. Тази пластика на паметъта не е безъ прѣдустановена хармония. Окоето е нагласено тѣй, щото извѣстна лѣча да падне въ такъвъ наклонъ, щото да бѣде забѣлѣзана отъ него. Остави го смѣло да промѣлви и най-последния отзвукъ на своята изповѣдь. Ние едва се изказваме на половина, и се срамямъ отъ тая божествена идея, на която всѣки единъ е прѣдвитель. Тя може сигурно да се счита за съразмѣрна и съ добри послѣдствия, за да се прѣдаде най-вѣрно на външния свѣтъ. Но Богъ не желае да се изиятъ дѣлата му отъ страхливци. Само божествениятъ човѣкъ може да изрази нѣщо божествено. Отдаде ли се човѣкъ съ все сърдце на работата си, той чувствува особна лекота и радостъ, а нито си дава спокойствие, ако е извършилъ или казалъ нѣщо въ обратно разположение. Отъ тоя родъ избава въ сжщностъ ни избавя. Въ самия опитъ да извърши нѣщо неговиятъ гений го оставя; никакви музи, творчества, надежди не му благоприятствуватъ.

Имай довѣрие въ себе си: у всѣко сърдце трѣба да трепери тая желѣзна струна. Приеми мѣстото, което божественото Провидѣние ти е приготвило, приеме обществото на твоитѣ съврѣменици, връзката на събитията. Ето какъ сж дѣйствували винаги великитѣ хора: тѣ разчитатъ съ съ дѣтинска увѣра на собствения си ген и проявяватъ възприема, че вѣчниятъ Богъ раздвижва сърдцата имъ като дѣйствува чрѣзъ тѣхнитѣ собствени рѣци и е надмощна сила въ цѣлия имъ битъ. А като зрѣли мъже, трѣба да възприемемъ въ най-висша смисълъ сжщата прѣвъзходяща наша сждба; а не да се криемъ въ всѣки жгълъ; да не сме страхливци, що бѣгатъ отъ революцията, но избавители и добротворители, усърдни аспиранти, да бждемъ благородния пластелинъ въ рѣцѣтъ на Всеомощия. Да вървимъ, прочее, напредъ оттакъ хаса и тъмнината.

Какви прѣдвѣщания природата ни прѣдвява по тая тема въ лицето и обноскитѣ на дѣцата отрочетата и даже въ звѣроветѣ. У тѣхъ липсва оня разпокъсанъ и непокоренъ умъ, това недовѣрие въ извѣстно чувство, защото сж отгнени сѣдствата и силата да имъ се противопоставятъ. Тѣй като умътъ имъ е нераздѣлно цѣло, тѣхниятъ погледъ е още непобѣденъ, а погледнемъ ли ги въ очитѣ не можемъ да се не смути. Нищо не съотвѣтствува на отрочеството, всичко, напротивъ, се наглася за него тѣй, че едно отроче се равни на

петъ или шесть по-голѣмпчки дѣца що бърборятъ и играятъ около него. И тѣй Богъ е въоръжилъ не по-малко дѣтинството, юношество и мъжеството съ нѣкаква присжща тѣмъ острота или обая поставилъ ги е въ положение завидно и благоприятно, съ права, които не сж за прѣнебрѣгване, ако всѣкой се застъпи за своето си. Не мислете, че младежъта е безсилна, защото не знае да се изкаже на васъ, или на мене. Слушайте! Кой говори въ отвѣдната стая тѣй отчетливо и прѣвзего? Боже мой! самъ той е! Сжщиятъ флегматиченъ, срамливъ дребускъ, що за седмици само ядѣше, кога се навъртишъ край него, а сега търкаля думитѣ като звѣнливи удари. Научилъ се е сѣкашъ да говори на своитѣ съврѣменици, Срамливъ или дързкъ по-прѣди, той ще се научи вече да покаже, че ние старитѣ сме съвсѣмъ излишни.

Небръжността на малкитѣ момчета, които сж сигурни, че ги чака готовъ обѣдъ, а съ прѣзрѣние, подобно на сжщински лордъ, не казватъ ни дума, нито правятъ нѣкаква стѣпка за примирение съ нѣкого, е едно здравословно състояние на човѣшкото естество. До каква степенъ момчето е господаръ въ обществото! — независимо, неотговорно за нищо, то си гледа отъ своето жгълче на хората и фактитѣ, както си течатъ единъ слѣдъ другъ; изпитва и отежда достоинствата имъ по програмата на бързоотрѣлния неговъ прѣдговоръ, дали сж добри зли, интересни, глупави, краснорѣчиви, смутителни. То не отрупва никога сжжденията си съ послѣдствия, съ интереси, просто дава своя собственъ независимъ, истински вердиктъ. Ти трѣба да го ласкаешъ, то не те ласкае. Но човѣкъ е, както е билъ отъ самото начало, завързанъ въ тъмницата на своята съвѣсть. Щомъ като въ единъ случай само е говорилъ или дѣйствувалъ блѣскаво, той се излага вече на опасностъ, стотини го наблюдаватъ съ съчувствие или омраза. А на чувствата имъ той трѣба да държи смѣтка; за тѣхъ не сжществува Летея*) Ахъ, да би могълъ да се повърне само на прѣдишната своя неутрална, подобна на боговетѣ назависимостъ! Който по тоя начинъ може да загуби довѣрието на другитѣ, и, слѣдъ като е наблюдавалъ, наблюдава пакъ съ сжщата непристореа, безпристрастна, неподкупна, неустрашима невинностъ, той ще е за хората страшилище и ще обръща винаги вниманието на поета и на неговия ближень. Но ще се чувствува характеревата мощъ на такъвъ безсмъртенъ младежъ Той ще дава мнѣние по всички съврѣмenni въпроси, които, понеже не ще се сметатъ за нужни, а за самолични, ще падатъ, като стрѣли въ ушитѣ на хората и ще ги ужасяватъ.

Ето какви звукове се чуватъ въ самота. Обаче, тѣ ослабватъ и дори заглъхватъ, влѣземъ ли въ свѣта. Навредъ обществото влиза въ съзаклатио противъ мъжественостъта на своитѣ членове. Обществото е задружие на съединени интереси, въ което членоветѣ се съгласяватъ за по-доброто осигуряване хлѣба на всѣки отъ акционеритѣ и се дава свобода и култура на всѣки ядачъ. Добродѣтелъта, която се търси най-вече, е съобразителностъ. А себенадѣяностъта ѝ е най-противна. Т

*) Една отъ рѣкитѣ въ Ада, чието име значи *заброво*. Сѣнкитѣ пиели отъ тая вода, за да забравятъ съврѣшеното и напото. (Гр. Мат.) Бѣл. Пр.

не обича дѣйствителности и творчества, а именно и обичаи.

Ето защо, който иска да е истински мъж, трѣба да е несъобразителенъ. Този, който иска да събере безсмъртни лаври, не трѣба да се спре прѣдъ самото име на доброто, а да издири дали е то добро. Най-сетнѣ нищо не е тъй свещено като неприкосновеността на нашия собственъ умъ. Оправдай се самъ прѣдъ себе си, и ще спечелишъ удобриенето на цѣль свѣтъ. Спомнямъ си единъ отговоръ, който бѣхъ прѣдизвиканъ да дамъ, още като младежъ, на единъ цѣненъ за мене свѣтъникъ който ми дотѣгваше понѣкога съ старитѣ, но мили църковни учения. На запитването ми: „Колко ще ме ползватъ свещенитѣ прѣдания, ако живѣя самъ безукорно?“ приятелътъ ми възрази: „Но вашитѣ побуждения може да ти идатъ отъ Сатана, не отъ Бога.“ Азъ отговорихъ: „Менъ се не вѣрва да е тъй, но ако съмъ чадо на дявола, ще живѣя тогазъ отъ дявола.“ Никакъвъ законъ не може да е тъй свещенъ за мене, както сжщинското мое естество. Добро и зло сж само имена, които се лесно прибавятъ тукъ и тамъ; правдиво е само онуй, което е такова за моя характеръ, а криво — което е въ противовѣсъ съ него. Човѣкъ би трѣбало да спосрѣща всички съпротивления, като че ли всичко друго е титулярно и ефемерно освѣнъ самиятъ той. Срамъ ме е да си смисля, колко лесно отстъпваме прѣдъ значки и именно, прѣдъ голѣми дружества и мъртви институции. Всѣки благопристойникъ и личностъ, съ добро име ни впечатляватъ и отличаватъ повече отколкото е право. Трѣбало би да трѣгна дръзко напредъ и да говоря горчивата истина по всички всевъзможни начини.

Ако злостъ и щеславие сж облѣчени въ дрехата на филантропията, да ги отминемъ ли незабѣлзано? Ако нѣкой прѣкаленъ набожникъ си приписва благотворителната кауза на унищожението на робството и дохожда да ми обади послѣднитѣ новини отъ Варбадосъ, защо да не му кажа: „Иди си у васъ при дѣцата си; отнасяй се човѣшки къмъ дърворѣзача въ къщата си; бѣди добръ разположенъ къмъ всички, скромнѣ, милостивъ, и не покривай още еднажъ коравосърдечната, немилостивата твоя амбиция съ невѣроятна симпатия за негритѣ съ хиляди мили далечъ отъ тебе. Привързаността ти къмъ отдалеченитѣ е вражда за домашнитѣ ти.“

Грубъ и жестокъ би билъ такъвъ поздравъ, но той е въ дѣйствителностъ по-призѣтенъ отъ присторена прѣданностъ. Твоята доброта трѣба да има нѣкаква граница значи, иначе не е доброта. Трѣба да се проповѣдва и омраза, като въздѣйствие на любовта, която безмилостно отвлѣча всичко и силно реве. Нѣкой си отбѣсва баща и майка, жена и братъ, защото слушалъ зовъ отъ неговия гений. Писалъ бихъ надъ вратата на такъвъ: *Своенравие*. Надѣя се да е нѣщо по-добро отъ своенравие, но невъзможно е да издивимъ цѣль денъ въ обяснения. Не очаквайте, че ще ви кажа причинитѣ, по които ту търся, ту избѣгвамъ обществото. И друго: не ми казвайте (както единъ добрякъ стори днесъ), че е моя длъжностъ да настаня всички бѣдняци на добра работа. Менъ ли принадлежатъ тия бѣдняци? Казвамъ ти, че не ми се свида ни лева, ни стотинката за хора, които нито ми принадлежатъ нито азъ имъ принадлежа.

Отъ друго съсловие подуховно родство азъ съмъ купенъ и продаденъ. За него съмъ готовъ да отида и въ тъмница, ако е нужно; но вашитѣ своеобразни милостини отъ общественъ характеръ; гимназиалното образование на глупци; съграждане здания за обществени събрания сж суетната цѣль, за която мнозина днесъ се издигатъ; жертви за негодници; и хиляди по хиляди благотворителни дружества; — на които, (съ срамъ си изповѣдвамъ) понѣкога съмъ отстъпвалъ и съмъ давалъ вѣкой левъ и другъ, нѣкой грѣшенъ левъ, който по-послѣ ще имамъ дързостта да задържа:

Въ опѣнката на простолудиято добродѣтели сж изключение отъ общото правило. Сочатъ на човѣкъ и неговитѣ добродѣтели. А ако нѣкой върши туй, що обикновено се приема за добро дѣло, той си приписва куражъ и милосърдие, той, като да бѣ изтърпѣлъ изкупително наказание за не явяване всѣки денъ на парадъ. Тѣхнитѣ добротворения сж като оправдание или гасило на живота въ свѣта, — както болнитѣ и умоповрѣденитѣ плащатъ въ нѣкой санаториумъ. Тѣхнитѣ добродѣтели сж само разкаяние. Моего желание не е да давамъ изкушъ, а да живѣя. Животътъ ми не е само разкаяние, а животъ. Той има стойностъ, самъ по себе си, а не, за да прѣдвя нѣкакво зрѣлище. Много прѣдпочитамъ да бѣде той отъ много по-нисша тоналностъ, но дѣйствителенъ и равноправенъ, отколкото блѣскаеъ, а непостояненъ. Въ живота си желая да дишамъ здраве и милосъдностъ, а не да бѣде той кървавъ и нуждаещъ се отъ особна диета. Животътъ ми трѣба да е безподобенъ; той трѣба самъ по себе си да е милостиня, сражение, побѣда, лѣкъ. Прѣди всичко дира у тебе очевидността, че си човѣкъ, а не искамъ да чуя за твоя позивъ къмъ собственитѣ ти дѣла. Зная по себе си, че е безразлично, дали навършвамъ или, напротивъ, отлагамъ извѣстно дѣйствие, което обикновено влиза въ числото на прѣвъзходноститѣ. Не съмъ съгласенъ да плащамъ за привилегия, за която ми се пада присѣщо право. Малко нескъдни и да сж способноститѣ ми, азъ въ дѣйствителностъ съмъ нѣщо, и не се нуждаю отъ друго за свидѣтелствуване за моя собствена увѣра, или за да се увѣрятъ моитѣ ближни.

Всичко, що ми прѣдстои, е да зная, какво трѣба да върша, а не какво хората мислятъ. Туй правило, еднакво мъчно и за дѣйствителния и интелектуаленъ животъ, може да послужи да се направъ съвършено отличие между величието и подлостта. А проблемата се усложнява, защото винаги ще се намѣратъ хора, които мислятъ, че знаятъ по-добръ отъ тебе, каква е длъжността ти. Лесно е да живѣешъ въ свѣта съобразно съ свѣтското мнѣние, и лесно е въ самота да се съобразишъ съ собственото си мнѣние. Но великъ човѣкъ е само онзи, който верѣдъ голѣмо множество запазва до съвършенство милата тихота и независимостъ на самотния часъ.

Възражението за съобразяване съ наредби мъртви вече за насъ е, че тъй се разпрѣсва нашия запасъ сили, губи се врѣме и се замъгля впечатлението на личния характеръ. Ако поддържашъ нѣкоя мъртва църква, давашъ на замървѣло библиейско дружество, гласуваешъ съ болшинството за правителствената партия, или не, а слагаешъ трапеца, като злостенъ домакинъ, бихъ се

намѣрилъ въ затруднение да открие какъвъ човѣкъ си въ дѣйствителностъ ти задъ всички тия завѣси. При това, разбира се, известно количество сили се изживяватъ отъ твоя собственъ животъ. Ще те позная най-добъръ, когато вършишъ нѣщо твое. Върши си длъжността и ще се почувствуваши уякченъ. Човѣкъ трѣба да разбере, че съобразителността е въ сжщностъ игра на слѣпецъ. Стига да знае отъ коя сте секта, ще се досѣти прѣдварително и за аргументитъ ви. Слушамъ известенъ проповѣдникъ да обяви текста и прѣдмета си върху пристойността на една отъ уредбитъ на неговата църква. Не знае ли прѣдварително, че е невъзможно да каже една нова и оригинална дума? Не знае ли, че въпрѣки всички показъ да изуча основнитъ причини на тия постановления, той не ще направи подобно нѣщо? Не знае ли, че той се е обрекълъ да гледа само на една страна, на позволената страна, не като човѣкъ, а като служител на паството си? Той е ангажиранъ пълномощникъ и изгледа що си придава въ църква, е най-суетна пристореностъ. Тѣй че повечето хора си привързватъ очитъ съ кърпа и се прилѣпятъ за нѣкое отъ общественитъ мнѣния. Тази съобразителностъ, не ги прави лицемѣри въ частични случаи, автори само на нѣколко лъжи, но ги обръща на лицемѣри въ всички случаи. Всека тѣхна истина е несвършена истина. Тѣхното дѣло, не е същинско дѣло, тѣхното четири, не е същинско четири: ето защо всека тѣхна дума ни безпокои и ние не знаемъ дѣ да почнемъ, за да ги нагласимъ на мѣстото, което имъ се пада. Природата едновременно не се забавя да ни въоръжи въ тъмничната униформа на партията, въ която се примѣсваме. Достигае дори да носимъ бѣлѣзи по лицето и да се сдобиваме постепенно съ най-нѣжния изразъ на дългоухитъ. Но изпитва ли се известно мъчително чувство, невъзможно е да не се отпечати въ историчния ходъ на нѣщата. Го-

вора за глупавия паразъ на похвала“ и прѣселената усмивка, която си натрапваме, когато сме въ общество, чиито разговори не ни интересуватъ. Мускулитъ, раздвижени не самоволно, а подъ повела на грозно похитително упорство, се обтѣгати нервно отъ двѣ страни на устата и произвеждатъ най-приятно чувство, — на прѣзрѣние и прѣдупрѣждение, което дързкъ нѣкой младежъ не би могълъ дваждъ да изтърпи.

За несъобразителността свѣтътъ ви шибя съ камшици отъ незадоволство. Ето защо, човѣкъ трѣба да се научи, какъ да уважава киселия погледъ. Хората отправятъ къмъ такъвъ просби верѣдъ улицата или въ салона на нѣкой приятелъ. Ако причината на враждебния погледъ е крие въ сжщинско прѣзрѣние или съпротивление, неговиятъ притежателъ би се завърналъ тогавъ у дома съ печално лице; но киселитъ погледи на множествата, както и тѣхнитъ милосливи лица нѣматъ сжщински причини — тѣ не прикриватъ никакъвъ богъ, но се турятъ и захвърлятъ, както вѣтрътъ духа и политичния вѣстникъ морализира! При все туй незадоволството на тѣлпата вдѣхва повече ужасъ отъ онуй на сената и държавния съборъ. Лесно е за личностъ съ мажестивенъ характеръ, която познава свѣта, да понесе яростния ревъ на благовъзпитани хора. Тѣхната яростъ е прилична и благоразумна, защото е страхливи, съзнавайки, че и тѣ могатъ да бѣдатъ наравени. Но когато къмъ тѣхната женствена яростъ се прибави негодуванието на тѣлпата, когато невѣжитъ и бѣдни хора се подчинатъ, когато безрасъдната брутална сила, която почива въ глабизитъ на всеко общество се прѣдизвика да реве и да събаря, само привикналиятъ на великодушие и религия би могълъ да се отнесе богоподобно къмъ тая незначителна дребнавостъ.

(Слѣдва).

Стоянъ Ватралски.

Славянство и Евангелизъмъ

Отъ София до Прага: 10 случай славянския евангелски съборъ — 26 авг. 8 септ. 1911 г. — Пътни бѣлѣжки и чешки впечатления.

Отъ София до Прага има два пътя: съ желѣзница: София—Вѣлградъ—Буда-пеща—Виена—Прага; или пъкъ прѣзъ Сомовитъ: съ паравозъ по Дунава до Виена. Ние избрахме първия пътъ. Подунавското пътуване е по евтино и, въ случай на хубаво врѣме, по-приятно; ала намъ липсваха врѣме и търпѣние за него: то е може би четири пъти по-бавно.

Упжтени за Прага бѣхме трима делегати. Единъ отъ тримата, бидейки волентиръ въ Сръбско-Българската война, ни занимаваше съ очигледни разкази за смѣли подвизи,—като ни сочеше прѣзъ прозореца долини и Пиротъ, — героичността на които е гордостъ на новата българска история. Излишно е и азъ да ги повтарямъ; но незная дали е обезсмъртена съ подходяще перо паметната сръбска команда: „Пудай, Джуро-о-о!“ добръ запомнена отъ нашия герой, както и зачудната изповѣдъ на сръбскитъ плѣнници: „Мий емо знали бугари су прости бостанджии!“ а пъкъ тѣ какви били! Привечеръ настѣпихме прѣзъ сръбската гра-

ница. Настрояни отъ антрефилета изъ нашиятъ вѣстници, въ Сърбия ние очаквахме оскърбителни за насъ обращения. Обаче бѣхме приятно изненадани отъ скруполната вѣжливостъ на сръбнитъ служаци по желѣзницата, както и на чиновницитъ. Имъ въ митницата. Значи: или нашитъ съседъ сѣ се внезапно цивилизовали, или писаното въ нашиятъ вѣстници, за тѣхната къмъ българитъ прѣдизвикателностъ, е чиста — по-добъръ — нечиста клевета отъ безотговорни и задирчиви драматисти.

Въ Нишъ, където трѣбаше да чакаме за влакъ отъ Солунъ, пристигнахме по полунощъ. Правѣше нерадо впечатление, че ресторантъ при гарата бѣ пълненъ, оная късна доба, съ пиещи и пияни сърби. Тукъ обръщаха на себе внимание образци отъ мѣстната интелигенция, която съ юнашко самонѣние прѣхвърляше чашитъ; тамъ личеха прѣклести сръбски офицери въ интимна обстановка съ модни, напудрени дами; а между всички развѣваше расо единъ — както сѣдехме по европейската му капела — реформиранъ попъ,

който се нуждаеше, както и метилияното му паство, отъ реформи въ своитѣ нрави,

Осѣмнахме въ *Београд*, както сѣрбитѣ наричатъ столицата си. Имайки два часа на разположение, ние ги прошетяхме въ разгледване на града. Минахме прѣзъ нѣкои отъ главнитѣ улици и наблюдавахме извънъ нѣколко отъ министерствата, военния клубъ, двореца, скупщината и великата школа. Незнамъ дали не се дължеше донѣйдѣ на ранния часъ — бѣхме тамъ 6—8 ч. пр. обѣдъ — но Вѣлградъ бие на пусталосъ нѣкакъ-си, на вехтория. Улицитѣ му непометени, пострани съ полузаровенъ турски калдѣръмъ; площадитѣ неуредени; парковетѣ занемарени; хората съ носия неспрѣтна, съ лица посѣрнали; движение слабо; новостроещи се здания рѣдкостъ. Струва ти се, че повече къщи се строятъ по една главна софийска улица, нежели въ цѣлия Вѣлградъ. Голѣми здания сѣмъ голѣма рѣдкостъ. Офицерскитѣ клубъ е нѣпозантно здание, но менъ те внушаваше — арна утеки пицовъ на голъ коремъ.

Очевидно Сѣрбия бѣдствува и бѣдиѣе, экономично назадничи. Защо? Питайте економиститѣ, които ще ви кажатъ другитѣ за това причини, а пкъ азъ ще ви открия главната. Не е защото сѣрбитѣ не искатъ да сѣмъ имотни. Всички искатъ това. Не защото не се стараятъ. Всички народи по своему търсятъ имотъ. Но затова, защото сѣрбитѣ прѣнебрѣгватъ, дори повече отъ насъ, не съзнаватъ условията необходими за народенъ успѣхъ: народна нравственостъ, обществени и лични задължения, коренящи се въ лична добросъвестност¹⁾. Най-важниятъ елементъ въ политическата економия съврѣменнитѣ учени отъ нашия и сѣрбски край на свѣта не сѣмъ още открили. Ето го: „лична правда народъ укрѣпява.“ Той се крие и въ свѣта: „Първомъ търсете — търсете първомъ — възцарение на правдата, прѣобладание на правдивостта и другото нужно ще ви се притури почти само.“ Това учение и неговия Учитель Сѣрбия не познава, затова тя познава немотията. Обществена сиромашия неминуемо слѣдва личната развала.

Нечестивъ човѣкъ може да бѣде богатъ, ала нечестиво общество — никога. И тѣ, както нашитѣ глупи мѣдрети, очакватъ твърдѣ много отъ краля, отъ министритѣ, отъ законитѣ, отъ промѣна на конституцията. Тѣ приписватъ нещастията си на короната и властта, и може пакъ да ни изненадатъ съ нова нѣкоя династична революция. Тѣ не виждатъ, че всѣки народъ има такова правителство, каквото въ болшинството си заслужава. Тѣ не си даватъ трудъ да видятъ, че качеството на монарха или правителството е цѣтъ или буренъ тъкмо такъвъ, какъвто може да никне на *такова* бунше.

Да, Сѣрбия се нуждае отъ голѣма революция — такава точно промѣна, отъ каквата се нуждаемъ и ние, българитѣ — не отъ новъ царъ, нова конституция, нова управна форма, новъ строй, но отъ революция въ идеали и нрави, отъ масово морално повишение. Безъ туй, всички политични и экономични теории и мѣропринятия сѣмъ тупанъ въ лудница.

Това е отъ мене много здраве и на Сѣрбия и на България, па и на тѣхнитѣ „велики“ школи!

¹⁾ „Българскитѣ държавници сѣмъ още не могатъ да разсертатъ, че само нравственото подвигане на личността ще подобри съдбата на обществото“, — Ст. Михайловски.

* * *

Въ Земунъ, първиятъ австро-унгарски градъ окончателно разбрахме, че пари за паспорти сме давали напразно. Никой никждѣ не ни пита за паспорти. Безсѣмнѣние, нашитѣ чиновници сѣмъ знаели, че тѣ ни зематъ паритѣ за излишни бумажки. И тѣй си спомнихме, че живѣемъ въ жестокия ориентъ, дѣто правителствата не се двоумятъ да изнудватъ собственитѣ си граждани. Бай Ганю се мръщи, ако го наречешъ ориенталецъ, ко не му се иска да се отрече отъ ориенталскитѣ си похвати.

Кждѣ 7-30 часа сл. обѣдъ стигнахме въ Будапешта, най-близкиятъ намъ градъ, който, по своята чистота и грандиозенъ изгледъ, носи пълненъ отпечатъкъ на европейската цивилизация. Първата зачува на пѣтника отъ изтокъ е Будапешта. Маджарската столица е въ дѣйствителностъ два града: Буда и Пеша, които се взаимно гледатъ отъ двата брѣга на Дунава, съединени съ нѣколко величествени мостове.

Виена пристигнахме, слѣдъ единъ денъ и двѣ нощи отъ София, въ недѣля сутринята. Побързахме, прѣди да имаме врѣме да се прѣоблечемъ, да отидемъ на богослужение на една отъ нѣколкото въ града славянски евангелски църкви. Но докато да намѣримъ № 39 Landgutgasse, службата се бѣ свършила. Срѣгнахме слушателството при вратата да се разотива. Отъ краткия разговоръ съ пастиря, г. Марекъ, се научихме, че при него се черкуватъ нѣколко стотици чехи, повечето отъ които били усърдни новообращенци. Посѣтихме и зданието на Младежкото Християнско Дружество, отъ членовѣтъ на което бѣхме приети съ трогателна сръдечностъ. Тѣзи мили младежи, нѣмци, ни всячески услужваха съ братска любезностъ, — като че ли незнаеха нищо за ожесточената борба водена между нѣмци и славяни въ империята. Благословено Евангелие! — то единствено може да измѣсти жгбата омраза между раситѣ съ пълно довѣрие и цѣлебна любовь.

По външниятъ си архитектуренъ изгледъ, виенската хубостъ отстъпва само на парижката. Улицы, магазини, палати, паркове, паметници на всѣка крачка залеятъ погледа, изненадватъ въображението и плѣняватъ чувството на пѣтника изъ нашитѣ страни. Ние не видѣхме всичко, но между виденитѣ дивни гледки най-паметни за мене сѣмъ: императорскитѣ паркъ Шьонбрюнъ, кадѣто градинарската умѣлостъ и трудъ въ близко съдружие съ природата сѣмъ създали ненагледни хубости; и катедралътъ св. Стефанъ, който, заедво съ кьолнския и миланския, е единъ отъ вѣковнитѣ паметници на католишкото благочестие. Това не е храмъ; би казалъ поета:

Туй е благочестивъ, поетски блѣнъ,
Псаломъ хвалебенъ, висомъ вкамененъ:
Кристализиранъ въ камѣкъ и металъ
И цѣфналъ въ седмоцвѣтъ, заристъ кристалъ.

Нито православие, ни протестантизмътъ може да се мѣри съ католицизма въ това отношение. Даже и съществуващитѣ протестански катедрали, като напр. св. Павелъ въ Лондонъ, сѣмъ строени въ католишко врѣме. Евангелизмътъ, обаче, — нека си припомнимъ — има друго, собствено отличие. Католицизмътъ, комуто сѣмъ присъщи догмата, формата и стремъ къмъ вънкашностъ, се изразява първично въ великолѣпни веществени храмове.

Евангелизмътъ, комуто сж присащни духътъ, принципътъ и стремежъ вътрѣшно, къмъ изворитѣ на битието, се изразява прѣдимно въ живи храмове, въ лични и обществени характери. Папизмътъ не може да се похвали съ единъ филантропъ държавникъ като Гладстона, единъ ясно видъ литераторъ като Рѣскина, единъ безкористенъ президентъ като Линкова и Розвелта, единъ демократъ царь, като английскитѣ и скандинавскитѣ монарси. Паметници на евангелското благочестие сж тѣзи характери, велики и величествени, по своята добротестина, сърдечна чистота и морална висота. Такива характери сж твърди рѣдки извѣнъ протестантизма. Тѣ дори сж невѣроятни за общелюдното въ католишкитѣ и православни земи, кждѣто при липса на такива характери и демокрацията бива вънъ отъ своя климатъ, та мжчно вирѣе.

Привлѣче ми вниманието и това, че по виенскитѣ книжарници нѣма на показъ религиозни книги. Както у насъ, така и у всички православни и католишки страни, австрийската интелигенция е очуждена отъ религията, обезвѣрена. И, както би се очаквало отъ тоя признакъ, виенскитѣ нрави не стоятъ по-високо отъ парижкитѣ. Суетата, игъченето и кокетството тукъ, види се, иматъ значение на достолѣпие и се култивиратъ като художество. Като гледа човѣкъ виенския свѣтъ, особито женския свѣтъ, би заключилъ че червилото и пудрата сж много изобилни въ Австрия, а порядъчнитѣ женски ризи, рѣдки и недосегаемо скѣпни! Прикриватъ гърдитѣ си съ единъ видъ мръжни, рѣшетни платове, а нѣкои нѣматъ и такива! Липсата на сериозностъ и набожностъ е запълнена съ мода и бира, тия плодови родители на разврата.

И бждещето на Австрия не е за завиждане!

* * *

Въ Австрийската столица прѣстояхме два дни и на третия слѣдъ обѣдъ пристигнахме въ Прага. „Прага“, както си я наричатъ чехитѣ.

Подиръ като е гледалъ Будапеща и Виена, човѣкъ не може да очаква извѣнмѣрни впечатления било отъ единичнитѣ здания, било отъ общия просторъ и голѣмина на чешката столица. Но не е малко и това, че Прага, и слѣдъ туй, прави впечатление. А за славянина и евангелиста, Прага съдържа една привѣтна привлѣкателностъ особита, сияе съ едно отличие и величие ней собствени, които липсватъ на всѣки другъ по свѣта градъ. „Златна Прага“ бѣ скѣпа за славянската ми душа, Хусова Прага — свещена за евангелиста въ менъ. Не оттука ли проехтя отъ славянски устни на славянски езикъ онова разбиране на Евангелието, което прогласи, „всѣки човѣкъ е папа самъ за себе си“ и положи основа на днешната лична свобода и растеща демокрация! Не тука ли се за първи пътъ проповѣдва въ зародишъ онова учение, което разви и обогати друга раса, като ги издигна на вѣрскитѣ си крила до несравняема висота, учение, което ние славянитѣ едва сега почваме да търсимъ и да одѣняваме!

Прага заедно съ прѣдградията си: Винохради, Жишковъ, Смиковъ и Карлинъ, брои около 550,000 жители. Градътъ особно бие въ очи и на чувствата съ своята мѣстностъ, своитѣ исторични старини, своята художественостъ и култура.

Мѣстоположението на града е толкова живописно и постановката му е така чаровна, щото чу-

товниятъ географъ Хумболтъ поставя Прага по хубостъ слѣдъ Цариградъ и Неаполъ на трето мѣсто. Разположена по терасообразнитѣ брѣгове на Влтава, която се кръстосва отъ незначителни мостове, Прага омайва и възхищава пѣтника съ своята грандиозна картинностъ.

Прага грижливо съхранява много скѣпни останки отъ далечното минало: църкви, обществени заведения, а най-вече царскитѣ дворци на хълма Храдчани, съ катедрала Св. Витъ, изященъ екземпляръ отъ готски стилъ. Тамъ е и кулата „Далиборка“, ужасна сръднѣвѣка тъмница: три ката дълбока въ земята, въ която сж гнили много герои и мжченици за истината.

Въ Атина и Римъ не съмъ ходилъ и не знамъ какъ се сравнява съ тѣхъ, ала Прага въ художно отношение надвишава всѣки другъ европейски и американски градъ, когото съмъ досега посѣтилъ. Всѣкитѣ ѣ площади, паркове, мостове и множество входове сж напичени съ всевъзможни паметници, статуи и фигури отъ религиозенъ, историченъ, митиченъ или символенъ характеръ.

Макаръ и да знаехъ прѣдварително, че културно Чехия се реди първа между славянскитѣ земи, сѣ пакъ бѣхъ изненаданъ отъ висотата ѣ. Ако мойтѣ впечатления съ вѣрни, Прага културно надминава не само София и Петербургъ, но стои по-високо и отъ Буда-Пеща и Виена, и е въ състояние да се мѣри съ Парижъ. Въ музика, живописъ, скулптура, книжнина, просвѣта изобщо, тя стои въ първия редъ на цивилизацията. Първиятъ въ свѣта журналъ се издавалъ на чешки въ Прага; първата редовно системна изложба е държана пакъ тамъ въ 1791 год. Споредъ една статистика, въ 1902 г., сж се издавали 752 чешки и словашки вѣстници и списания, 25 отъ които били ежедневни. Днесъ броятъ имъ трѣба да е по-голѣмъ.

Въ политично отношение, както се знае, Кралство Чехия, бидейки подъ властта на Австрия, притежава непълна автономия. Това съображение извиква у насъ по-голѣма почеть и удивление за нѣхния политиченъ и културенъ напредѣкъ.

* * *

Религиозното състояние на чехитѣ азъ ще опиша по-обстойно, по двѣ съображения: първо, защото религията му, това което единъ народъ вѣрва, е най-сжществена негова характеристика. Въпрѣки слѣпотата на материалистичнитѣ бухали, всѣки народъ има характеръ тъкмо такъвъ, стои на този умственъ и мораленъ уровень, който точно отговаря на количеството, качеството и съдържанието на неговата вѣра. Да го опишемъ религиозно, значи, да го опишемъ най-добрѣ. Второ, защото самиятъ съборъ, по случай на който азъ ходихъ въ Чехия, бѣше съборъ религиозенъ.

Въ вѣрско отношение, чехитѣ заематъ едно нелогично, и за народния имъ гений, съвсѣмъ неестествено положение. Формално тѣ сж въ болшинството си католици; но интелигенцията е или скептична или евангелска. Статистично, около 6,000,000 сж католици; около 150,000 евангелисти; ала по чувства, мнозинството чехи сж, ако не евангелисти, поне протестанти.

Има причини да се вѣрва, че евангелизмътъ, най-първо проявенъ и проповѣдванъ въ продължение на 200 години въ Чехия, ще се върне пакъ у дома си. Това ще се разбере отъ единъ прѣгледъ на най-славната епоха на чешката история,

както и отъ логичния ходъ на съврѣменитѣ чешки движения.

Видейки славянски, българската и чешката истории си приличатъ, особно въ началото. Въ V вѣкъ сл. Хр. чехитѣ вече обитаватъ сегашното си отечество, Бохемия. Въ 873 год., деветъ години слѣдъ кръщението на нашия Борисъ, чешкиятъ князь Боривой бива покръстенъ отъ извѣстния намъ св. Методи. Съ чехитѣ и тѣхното царство се случватъ обикновени работи до появата къмъ края на 14 вѣкъ на единъ необикновенъ човѣкъ, Янъ Хусъ, който възроди и прѣсѣдаде своя народъ. Чешката история не съдържа нищо по важно отъ живота и влиянието на Янъ Хуса.

Събуденъ отъ английския реформаторъ Уиклифа, Янъ Хусъ почва да проповѣдва Евангелието на говоримъ езикъ и да бичува пороцитѣ на духовенството, нѣща не само твърдѣ рѣдки, но и крайно опасни въ онзи вѣкъ на вѣрски мракъ и папско всеиліе. За тая своя апостолска ревност и длъжностна смѣлость, той бива съ години прислѣдванъ и най-послѣ коварно подмаменъ и фарисейски сѣденъ отъ вселенския католишки съборъ въ Констанцъ; осъденъ като еретикъ, защото отказвалъ да се отрече отъ ученията си, и изгоренъ живъ (на 6 юли, 1415 г.). Духовниятъ му образъ може отчасти да се разбере отъ това че той се молилъ за своитѣ врагове-убийци, и когато, съ цѣль да го осмиватъ, гудили на главата му книженъ каукъ, върху който личели рисуваніи дяволи и надписъ: „Архиеретикъ“, Хусъ казалъ: „Моятъ Господъ Исусъ носѣ заради мене, грѣшника, бодливъ вѣнецъ отъ трѣне и умрѣ прикованъ на кръстъ. Заради Неговото име, азъ радостно нося тая по-мекка корона“. Докато го задушили пламъцитѣ, той пѣнословилъ Бога и се молилъ. Така живѣ Янъ Хусъ като праведникъ, така умрѣ като герой, и така зае своето мѣсто между безсмъртнитѣ, като най-великъ чехъ и славянинъ.

Въ прѣдположението си, че пламъкътъ, който погълне Хуса ще затрие и хусизма, „благочестивитѣ“ убийци бѣха горчиво измамани. Човѣшко тѣло може да се изгори, ала не и нетлѣнни идеи, не и безсмъртни истини. Сѣмето, посѣто отъ Хуса, бѣ паднало на плодovitа почва: то бѣ паднало въ сърдцето на чешкия народъ. Народътъ любилъ и човѣка и словото му, които огнѣтъ въ Констанцъ само освѣтлили и осветилъ. Изгарянето на реформатора, слѣдов., дълбоко наскърбило и крайно възмутило чехитѣ, и ги накарало съ още по-голъма ревностъ да пригърнатъ хусизма и съ по-голъмо ожесточение да се опълчатъ противъ католишката църква, тая кървава вавилонска блудница, която въ името на паната е извършила безчетъ дяволенъ дѣла.

Тѣй Янъ Хусъ, като патриотъ, литераторъ, свещеникъ, ректоръ на университета и проповѣдникъ на Евангелието, коронованъ съ мъченишки вѣнецъ, стана за чехитѣ върховенъ светецъ и народенъ герой: тѣ се сгруппираха около неговото любимо име, като около свещена хоругва. Съединени, както никога дотогава, укрѣпени съ неговия духъ, възродени съ неговитѣ идеали, тѣ внезапно се прѣобразиха, морално нарастнаха и станаха народъ отъ герои. Историята — припомнете си само новообращенцитѣ подъ Мохамеда, подъ Кромусла, подъ Густафъ Адолфа — историята не по-

знава по-неустрасимъ отъ новообращенеца ратникъ, биецъ се за новоприетата си вѣра. Напусто папата, прѣдъ чийто гнѣвъ трепереха императори и народи, анатемосваше тия чешки еретици и за да ги накаже, прашаше въ Чехия чрѣзъ власть и индулгенции походъ слѣдъ походъ кръстоносци изъ цѣла Европа. Подъ водителството на Янъ Жижка, въодушевявани съ псалмопѣние и свѣчени пѣсни, малобройнитѣ славяни евангелисти извършваха чудеса на смѣлость, разбивайки и изпѣждайки безчетнитѣ католишки полчища отъ отечеството си. И както на бойното поле бѣха храбри, непобѣдими, хуситѣ се отличаваха и книжовно, и културно. Чехитѣ съ гордостъ наричатъ оная ера тѣхни „златенъ вѣкъ“, който продължавѣ съ неравенъ успѣхъ цѣли двѣстѣ години. Хусизмътъ дочека и радостно поздрави пълната реформация въ Германия, Скандинавия, Швейцария и Англия.

За нещастие, чешкиятъ народъ изгуби постепенно първата си евангелска любовъ. Съ годинитѣ тѣ изгудѣха, замъртѣха, изгубиха духа, който оживотворява; разцѣпиха се на враждебни партии и почнаха да се биятъ сами по между си. Така обезсилени вътрѣшно, въ 1620 г. на Бѣла-гора, при Прага, националиститѣ бѣха смазани отъ вѣковния си врагъ, католицизма, чийто изпълни, тель бѣ нѣмецътъ, вѣчноалчущъ за да ги погълне.

Почна се ужасно гонение и кърваво покатоличване. Конфискуваха се най-богатитѣ имущества. Изпозаклаха се публично или частно почти всички чешки боляри и първенци, всички лични евангелисти, прокудиха се хиляди сѣмейства по чужбина, докато отъ 3,000,000 останали въ Чехия около 800,000 жители!

Сжщата участь постигнала и богатата чешка литература. Нѣкои си „отецъ“ Кониасъ се хвалилъ, че самъ той унищожилъ 60,000 книги. Слѣдъ столѣтно незуитско кърваво проповѣждане и инквизиторско „обрѣщане“ и славянство и евангелизъмъ изчезнали изъ Бохемия. Къмъ края на 18-вѣкъ чешки се говорило само отъ селяни; нѣмскиятъ езикъ станалъ всеобщъ въ Чешко. Повидимому силитѣ на мрака, швабството и католицизмътъ, папството и вампиризмътъ възтържествували напълно.

Ала, както казва световѣдецътъ Карлайлъ, този всемиръ е мораленъ на сърдце, етиченъ въ центъра си. Тържеството на кривдата е само повидимому или, най-много, приврѣменно. Послѣдната дума и побѣда всекога принадлежи на правдата.

Въ началото на миналия 19-вѣкъ се почва въ Чешко една мирна, културна, ясноопрѣдѣлена патриотична дѣйностъ: легална борба за народна пробуда. Постепенно и сѣ по-силно, обичъ къмъ своето, славянското; омраза къмъ чуждото, нѣмското, става като втора природа у чеха. Постепенно и системно, съ засиленъ стремъ, въпрѣки венчки прѣчки и гонения отстрана на тапизма и властѣта, нѣмскиятъ езикъ бива изгоненъ сантиметъръ по сантиметъръ изъ домоветѣ, изъ пазаритѣ, изъ градовѣтъ, изъ общественитѣ заведения и сега приближава врѣме да бѣде изпѣденъ изъ училищата и цѣлото кралство. Днесъ нѣщо около 23%, въ цѣла Чехия и само около 6% въ Прага говорятъ нѣмски. И тая пропорция се намалява ежегодно.

Вкратцѣ: омразниятъ нѣмски езикъ е вече

изпъденъ отъ Чехия, и сега иде редъ на натрапената *нѣмска въра*, католицизма.

Иде редъ и дошелъ е. И тя ще бѣде изгонена единъ шастливъ день изъ Хусовото отечество. За основа на това мое пророчество азъ мога да посоча: фактни въ тая насока стѣпки, отрицаеми резултати, логични съображения и морални изисквания.

Евангелизмътъ, казахъ, ще се върне въ отечеството си, и мене ми се стори, че видѣхъ ясни признаци на неговата идеца пролѣтъ. Ако не това, какво друго може да значатъ слѣднитѣ факти: Площадтъ, кѣдѣто е стоялъ унищожениятъ отъ пезуигитѣ „Витлеемски параклисъ“, сега носи името „Витлеемски площадъ“; улицата, прѣзъ която той често минавалъ за университета, сега е наречена „Хусова улица“. Единъ паркъ и едно отъ новитѣ прѣдградия на Прага се именуватъ Жижковъ; унищожената църква Св. Мартинъ, въ която се изпълнило първото въ Европа протестантско причещение, е наскоро пакъ възобновена и служи за евангелско богослужение; старата хуситска църква Св. Климентъ — скѣпа и за насъ българитѣ, понеже е именувана въ честь на Св. Климентъ Охридски — слѣдъ вѣковенъ плѣнъ у католицитѣ, сега при засилването на Евангелизма, е откупена и служи за Евангелска църква; въ засѣдателната зала на Народния Съборъ цѣлата лѣва стѣна изобразява „Прѣдлагане чешката корона на Георги Подбѣрада“, най-любимиятъ чешки кралъ хуситъ, а на дѣсна: „Съденето на Янъ Хуса прѣдъ Констанския съборъ“ — която сцена днесъ значи: Прѣсѣда отъ свѣта върху католицизма; и тамъ, въ централния историченъ площадъ, дѣто сѣ били обезглавени въ единъ день 27 души чешки боляри евангелисти, отъ нѣколко години се строи величественъ паметникъ на великия Еретику; — всичко това що друго може да значи, освѣнъ че хусизмътъ се завръща у дома си!

Сжщиятъ показалецъ открихъ у самия народъ. Чрѣзъ разпитване по прѣдмета неевангелисти чехи, азъ узнахъ, че славното минало вдъхновява настоящето и несъмнѣно ще доминира бъдещето на Чехия. Искате ли да узнаете, кое е най-хубавото, най-надеждното, най-радостното явление, което открихъ у чехитѣ? То е, че тѣ почитатъ и любятъ до обожаване Янъ Хуса. Тя е любовъ дълбока, обширна, дѣйствиелна, пламенна и въ нея азъ виждамъ спасението и величieto на Чехия. Тая любовъ е спасителна лодка, която ще изнесе народа до желаното пристанище; тя е могъщи крила, които ще го издигнатъ до велико и високо бждаще. Въ нея се крие и отгатката: защо чехитѣ стоятъ културно по-високо отъ другитѣ славяни. Това не е случайно, както не е случайно, че въ тропичитѣ растителността надминава оная на умѣренія поясъ.

Все таки, папизмътъ, както свѣгътъ по планинитѣ прѣдъ настѣпващата пролѣтъ, постепенно чезне. И това е както трѣба да бѣде. Католицизмътъ е аномалия въ отечеството на Хуса, на Жижка, на Георги Подбѣрада, на Янъ Амоса Коменски. То трѣба да се изгони.

Защото то е оскърбление върху паметта на всички велики чехи отъ геройското минало, които сѣ били евангелисти

Защото то носи връхъ душата си тежки прѣ-

стѣпления противъ чешкия народъ, чешкия езикъ и чешката исторична слава.

Освѣнъ че трѣба, то може да стане: Папството днесъ е като дъртица беззѣба, не може да хапе. Или като безъ езикъ ехидна, може само да съска.

Може, трѣба и ще стане: защото нѣмското католичество е несъвмѣстимо съ любовта къмъ Хуса, евангелиста, въ славянска Бохемия. Защото духътъ на Янъ Хуса мощно витае и несъмнѣно расте днесъ въ Чехия. Изново се завръща съ сила; зората се пука и утрото му не е далечъ. „Дѣто е текла вода, пакъ ще тече.“ Дѣто е ехталъ евангелски гласъ, пакъ ще ехти. Иде день и той не е далечъ, когато ще се каже съ ефектъ: „Който нѣма духътъ на Янъ Хуса, той не е истински чехъ!“

Работата, както упоменахъ, е почната и продължава спасително, интелигентно, безшумно и безперно отъ два лагера хора: патриотитѣ чехи, въ полето на книгата и художеството; и евангелиститѣ чехи, въ полето на прѣсвѣтата и религията. Азъ посочихъ нѣкон отъ вече постигнатитѣ резултати.

Четири прѣдетоящи събития ще засилятъ чешкото народно дѣло: 1) Народнитѣ тържества, които ще станатъ въ Прага прѣзъ 1915 г. по случай 500 годишнината отъ Хусовото мъченичество. 2) Великолѣпниятъ Хусовъ паметникъ, който ще се открие тамъ тогава, по случай онова събитие. 3) Панславянскиятъ евангелски конгресъ, който ще се свика тамъ да земе участие въ тържествата и да ги използва за каузата, за която Хусъ безъ колебание прѣтърпѣ мъченичество. 4) Постройката на едно монументално здание, наречено *Хусовъ домъ*, което да служи за домъ и срѣднще на евангелизаторската въ Чехия работа.

* * *

Значителна стѣпка въ сѣща насока бѣше и състояла се на 26 авг. или 8 септ. (н. к.) 1911 г., славянски евангелски съборъ, който ще ви опиша вкратцѣ.

Той засѣда въ хубавата винохрадска Реф. Ев. Църква на Коронна Улица, Прага. Присѣстваха делегати чехи, моравци, лужинци, поляци изъ Австрия и Русия, сърбохървати и българи. Публиката бѣше голѣма, отбрана, интелигентна и съчувствителна. Ентусиазмътъ и ржководѣнията, които привѣтствуваха насъ делегатитѣ при явяването ни на платформата бѣха бурни и цѣлосърдечни. Словомъ се мъчно разбирахме, но духомъ много добръ. Нашитѣ рѣчи се прѣвеждаха на чешки.

Прѣдседатели на събора бѣха: Д-ръ Ч. Душекъ, чехъ, и Д-ръ Ф. Цисартъ, моравецъ. Секретаръ бѣше Ф. Жилка, който енергично ржководѣше всички на събора дѣйствия. Д-ръ Душекъ правѣше впечатление съ благия си Йоански характеръ, а панъ Жилка съ своята енергия и ловкостъ. Съборътъ се занимава главно съ двѣ теми:

1. Прѣдставяне свѣдѣния и размѣна на мисли върху: „Славянство и Протестантизмъ“.

2. Какъ трѣба славянитѣ евангелисти да отпразнуватъ прѣзъ 1915 г. Петстотингодишнината отъ смъртта на Янъ Хуса.

Цѣлътъ на събора, първа стѣпка къмъ сближение и познание на славянитѣ евангелисти, се осмъществи напълно. И се рѣши, въ прибавкъ, чешкото еван. дружество „Костницка Еднота“ да

се разпореди и погрижи съ свикване въ Прага прѣзъ 1915 г. на единъ Панславянски Евангелски Съборъ, който да земе подобаеще участие въ проектиранитѣ тържества и същевременно да послужи за по-близо запознанство и по опрѣдѣленъ сговоръ за дружна дѣйностъ въ евангелизиране на славянскитѣ народи.

А това нѣщо е належащо и необходимо, защото, по думитѣ на Д-ръ Душекъ:

„Евангелието е сродно, дори прилично, на славянското простосърдечие. Римскиятъ инуизмъ, наричанъ католицизмусъ по подхожда на ловкитѣ и надутѣ латини. Гръцката ортодоксия, наричана православие, — този схоластиченъ ви-

зантизмъ, — нито лѣга, нито прилѣга на простата душа славянска“. Или, както каза краснорѣчиятъ силезки полякъ, пасторъ Михеида: „Старитѣ раси сѣ вече изиграли историчната си роля. Днесъ философскитѣ историци признаватъ, че славянството тепърва ще почне своята въ свѣта кариера, че славянството е младо. Да, славянството е младо, а Евангелието Христово, осъществено въ живота, е въковѣчна младостъ! Тѣ трѣба да върватъ заедно и подъ ручка!“

И гръмовното ржкоплѣскане, което подчерта тия думи, бѣше отгласъ на единъ всеславянски *Аминъ!*

Домовладиката.

(Прѣводъ отъ английски).

(Продължение).

ГЛАВА III.

Послѣдниятъ ловъ.

Свѣтло утро прѣзъ мѣсецъ мартъ. Юженъ вѣтръ лѣха; почвата е омекнала отъ пролѣтенъ мѣхъ, а на тоя, именно, день тавистоковата ловджийска дружина се срѣщна при Кулитѣ за послѣдния ловъ въ сезона.

Приятно движение затревожи кжщата още отъ зори. Закуската за ловджитѣ (които отъ тѣхъ желеаха да дойдатъ) бѣ необикновенно гостолубна. Келнеритѣ се движеха съ привѣтни думи измежду гоститѣ, а това прѣдразположи тия послѣднитѣ да се чувствуватъ като у дома.

Дълга трапеза бѣ сложена най-богато въ голѣмата зала на Кулитѣ. Господинъ Калонеръ въ свѣтло-червенъ мундиръ, застаналъ до вратата, поздравя сърдечно всѣки новодошелъ гостъ. И Рексъ, наперенъ въ червено, намѣстѣ гоститѣ и ги принуждава най-гостолубно да си зематъ отъ пригответитѣ закуски. Ерменгарда, дивно грациозна съ напѣтъ костюмъ за яздъ, се движи измежду гоститѣ, а Максъ се навърта около ѝ да ѝ помага. Гепси се щура насамъ-нататъкъ, като призракъ. Възхитена до самозаборава, тя се не завъртѣ на едно мѣсто да закуси мирно. А отъ друга страна Оскаръ се заливаше по стотина непрѣдвидени начини да не би да остане нѣкой неприягледанъ.

Калонеритѣ били гостолубенъ родъ отъ много минали поколѣния. Вратата на тавистоковитѣ Кули не се затваряли никога; нѣмало по-популяренъ човѣкъ въ околността отъ сегашния домовладика и господаръ на лова.

— Послѣдниятъ ловъ въ сезона! Гепси се провикна нѣколко пжти прѣзъ тая весела, охолна закуска. Какъвъ срамъ да има спиртъ за лова!

Гепси бѣ единъ видъ галено чедо на тавистоковия ловъ. Тя бѣ порасла помежду тѣхъ. По-старитѣ се обхождаха къмъ нея съ бащинска обичъ; по-младитѣ — съ братска привързаностъ. Изъ полския ширъ тя вървѣше съ наредъ съ баща си. При все, че обичаше чрѣзмѣрно да се шегува и весели, Гепси не се себе забравя никога, нито позволи да се допусне подобно нѣщо отъ страна на другаритѣ на лова. Че е калонерка отъ пети до глава, тя би показала въ кой и да е случай, стига да се укаже нужда. Рѣдко, обаче, ѝ се прѣдставяше случай да се застъпи за достоинството си, а днесъ всичко у нея дѣхаше жизненостъ.

Хубава гледка прѣдставяше ловджийската дружина,

на трѣгане, подъ голѣмитѣ порти на тавистоковитѣ Кули. Конетѣ бѣха пристигнали, изправили се на заднитѣ крака — и хръкитѣ се появиха. И ето, че всички потеглятъ радостно за излета на деня.

— Е Гардо, ти не ще дойдешъ съ насъ, както се види, а? попита баща ѝ, като се готвѣше да поведе дружината.

— Не ще дойда, тате — Максъ прѣдпочита да си остана въ кжщи.

— Добрѣ, добрѣ. Желанието на Макса, виждамъ, трѣба да е законъ. Хайде остана си, драга моя. Погрижи се добрѣ за себе си, па вижъ да ни приготвишъ добра вечеря, кога се завърнемъ.

Слѣдъ туй господарѣтъ на лова бутна коня и поведе дружината прѣзъ обширенъ паркъ къмъ лоба на малѣкъ хѣлмъ, задъ чийто гребенъ гледката постоянно чезнѣше. Гарда остана самичка съ една другарка, която тѣй сжщо прѣдпочете да не иде на ловъ.

Прѣлестно утро за яздене! каза тя, като се обърна усмихнато къмъ момичето до нея. Ще обичашъ ли да припуснемъ и ние татъкъ по склона? Какво ще речешъ. Модъ? Да не се завърнемъ изведнажъ обратно въ кжщи, нали?

— О, да идемъ, на драго сърдце! отговори Модъ радушно. А при това може да загледаме нѣкой дири отъ лова. Съжалявамъ, че Максъ обича до такава степенъ да налага волята си. Гардо, не те ли е страхъ да се оженишъ за него?

Ерменгарда хвърли усмихнатъ погледъ къмъ другарката си.

— О, не! Защо да се страхувамъ? Постоянно съмъ слушала отъ тебе, колко добъръ е той, като твой братъ.

— Да, това е вѣрно, отговори Модъ Лесли, съ замисленъ погледъ, впитъ небрѣжно дѣ, много добъръ братъ е, но Гардо. . .

Слѣдъ това настѣпи кратко мълчание, което Ерменгарда наруши, запитвайки тихичко:

— Какво искашъ да кажешъ съ съмнителното твое „но“?

Модъ хвърли такъвъ единъ погледъ къмъ Гарда, отъ който се разбра, че е мжно да се изрази съ думи чувството, което го прѣдизвика.

— По нѣкога си мисля, че и двамата сте толкова гордѣливи, щото не си прилѣгате единъ за другъ, каза Модъ най-послѣ съ рѣшителенъ тонъ, отъ който се разбра, че е добрѣ прѣмѣрила думитѣ си.

Ерменгарда се усмихна. Тя не се оскърби. Ако имаше нещо, което я привлече още от самото начало към Модъ Лесли, то бѣ откровеността ѝ. И двѣтѣ се привързаха една към друга най-вече слѣдъ Коледа, откакто Максъ завладѣ общащата нему невѣста. Но въпреки съществуващитѣ тѣсни приятелски връзки между двѣтѣ момичета, тѣ не бѣха зачекнали още много въпроси отъ взаименъ интересъ.

— Та Максъ билъ гордѣливъ, а? Гарда запита, като да бѣ нещо ново за нея.

— Нима не е такъв? отвърна Модъ по такъв начинъ, щото въпросъ ѝ бѣ по-значителенъ отъ какво да било утвърждение. Гардо, ти би се убѣдила до колко е гордѣливъ той най-вече, ако го познаваше, когато бѣхмѣ бѣдни, въ дѣйствителностъ бѣдни, казвамъ. Той не допуска да сме нещо повече и сега — и въ едно отношение, наистина, е така — но поне си имаме собственъ покривъ, уреденъ приходъ, колкото и да е малъкъ, и собствена земя. Ако да бѣ могла да ни видишъ, кога изкарвахме поминъка си съ труда на ръцѣтѣ и потѣта на челото си, тогава само би повѣрвала до каква степенъ е гордѣливъ той.

— Какво се случи, че изпаднахте въ такава бѣднотия? попита Гарда. Не съмъ могла да разбера до сега. Леля ми е казвала, че вашитѣ родители били първенци въ околността.

— Да, наистина, тѣ били едно врѣме богати, кога сме били още малки дѣца. Но баща ни изгубилъ всичко въ спекулации. Азъ не си спомнямъ нищо друго, освѣнъ бѣдностъ и мжнотии, докато нашиятъ чичо умрѣ и ни остави това малко имущество.

— Слѣдъ смъртта на родителитѣ ви ти напълно ли зависѣше отъ Макса?

— Да, той бѣ крайно добъръ къмъ мене. Ограничаваше се отъ много нѣща, за да улесни моя животъ, но слѣдъ врѣме и азъ изкарвахъ малко съ моя живопись, но сѣ му бѣхъ товаръ. Ахъ, Гардо, само да знаешъ, колко амбициозенъ е братъ ми.

— Амбициозенъ ли?

— Да, още като малко момче, въ нашата мизерна квартира въ Лондонъ. Той ми каза еднажъ най-сериозно съ свойствената ему рѣшителностъ още отъ дѣтство, какъ не ще се задоволи съ нищо, докато не възвръне изгубеното и не съгради прѣкрасенъ домъ за себе си, както онзи, що сме били принудени да напуснемъ. Увѣренъ съмъ, че той се още стреми къмъ тоя прѣдначертанъ въ живота си. Впрочемъ, той е вече направилъ първата голѣма стѣпка. Притежателъ е на малъкъ къщъ земя и е господаръ на своето си, но това него задоволя. Казна, че е направилъ само една нищожна стѣпка напредъ.

Ерменгарда замълча, но сърдцето ѝ скрои въпросъ, който устнитѣ не можеха да изговорятъ: „Дали не счита той недалечната женидба съ дъщеря на богаташъ, като срѣдство за постигане втората стѣпка въ прѣдначертанъ на живота си?“

Гарда пропѣди тая мисль, като недостойна.

— Азъ харесвамъ амбициознитѣ хора, каза тихо тя. Да бѣхъ мжжъ и азъ щѣхъ да съмъ амбициозна. Амбицията на Макса е подобна нему — велика и благородна. Азъ уважавамъ високо човѣка, който, като си постави една прицѣлна точка, неуморно дѣйствува за постигането ѝ. Бихъ обичала да видя Макса установенъ въ къщата на вашитѣ прадѣди.

Модъ погледна Гарда и слѣдъ малко каза тихо и простиичко.

— Не съмъ съгласна съ тебъ въ това Гардо — по-добъръ е за Макса да не сполучи въ всичкитѣ си намѣрения.

— Защо не?

— Възможно е многото успѣхи въ живота да зако-равятъ сърдцето му повече, отколкото нещастията.

— Какво искашъ да кажешъ, Модъ?

За нѣколко минути настѣпи мълчание. Двѣтѣ приятелки зачекнуваха въпросъ, не споменатъ прѣди. Но Модъ бѣ казала доста вече, та трѣбаше да даде и по-нататъшно обяснение.

— Искамъ да кажа, отговори тя тихо, че Максъ не признава никаква религия. Възможно е това да ти е извѣстно, защото той не се срами да изповѣда убѣжденията си. Не мога да разбера, защо той отхвърли религията, въ която ни възпита майка ни. А туй го е много вкоравило. Понѣкога си мисля, че единичниятъ неговъ богъ въ свѣта е сполуката, та въ случай, че успѣе, ще се прѣвърне съвсѣмъ къмъ него.

Ерменгарда яздыше напредъ въ ненарушима тишина. Като че ли нѣмаше, какво да ѝ отговори.

— Нѣкъдѣ въ Библията се казва, заговори Модъ, че е добръ за човѣка да носи хомота въ младостта си. Но тая опитностъ не е принесла нѣкое добро на Макса. Станалъ е твърдъ, като камѣкъ. Само любовта къмъ тебе го е до нѣидѣ смекчила.

Гардиното лице поомекна. Тя не бѣ обмислила до сега въпроса за Максвитѣ скрити убѣждения, а нито бѣ дирила у него религиозно чувство. Ако той я обича и тя сжшо, не стига ли това? Нейната собствена религия е достигнала да удовлетвори всичкитѣ ѝ душевни нужди. Тя ще я крѣпи по всѣка вѣроятностъ прѣзъ всички опитности въ живота. Гарда не е отъ ония слабохарактерни, зависми жени, които винаги дирятъ отъ другадъ подкрѣпа. Тя би могла да прѣкара на-самотенъ животъ, ако е нужно. Не врѣди, и Максъ не вѣрва въ нѣяния Богъ. Тя го обича — това ѝ стига. Може би слѣдъ врѣме той ще се промѣни, а ако ли не — не врѣди много. Тѣ ще сж щастливи въ любовта си и ще сж въ състояние да прогонятъ всички други неприятности.

И тѣй Ерменгарда пропѣди тая мисль, а Модъ, като я разбра, не каза нищо повече. Тя бѣ често пожелавала да поговори на Ерменгарда за брата си, когото обичаше най-прѣданно, но и се боеше отъ него. Най-послѣ благоприятниятъ моментъ дойде, и тя не го пропусна. Истината излѣзе най-послѣ на явѣ, и за щастие, безъ да се напсѣ врѣда на братовата ѝ кауза.

Ерменгарда остави Модъ въ кѣщи и се отзова сама въ Кулитѣ. Обѣдваха съ леля си, защото и Оскаръ бѣ отишълъ на ловъ тоя ижтъ. И какъ бѣ глухо безъ неговата музика и Гепсиния неселъ гласъ!

— Баща ти ми каза, че г-нъ Лесли е на грижа по-скоро да стане свадбата ви, г-жа Калонеръ пролума, като седнаха на трапезата. Говорилъ ли ти е той по въпроса?

— Не прѣмо, но зная, че такава е желанието му. Какво казва татко?

— Не е противенъ. Той е винаги обичалъ Макса. Потрѣбно му е само още малко врѣме да ти приготви дѣла. Ахъ, много е жално, че е толкозъ нерадивъ за свонѣтѣ си работи. Снощи ми говори надълго по въпроса. Боя се, че не ще има, какъ да се откупи наслѣдството. Разбира се, има още много врѣме да пести, какъвто е здравъ и силенъ; но, кога човѣкъ е навикналъ да бжде широко-прѣстъ, мжчно е да се приучва на економия на старини.

— Ималъ ли е скоро извѣстие отъ Хюга? запита Ерменгарда съ пониженъ гласъ.

— Да, прѣди нѣколко дена. Чете ми писмото — хладно и кжсичко, Говорихме, че ще е прилично да го поканимъ за твоята свадба.

Ерменгарда вирна гордо глава.

— Прѣдпочитамъ да не дойде, лелю.

— Наистина ли, миличка? Ехъ, естествено е да усъщашъ тъй, но пакъ... ти знаешъ, че слѣдъ смъртта на баща ти, той ще е домовладиката. Може би да е... какво да кажа? — Малко нѣщо, като политиканство, ако отъ наша страна дадемъ поводъ за сближаване. Той е билъ винаги като изгоненъ отъ нашата срѣда.

По Ерменгардиновото лице се отпечатаха най-дълбоки рѣзки на надмѣнностъ.

— Не разбирамъ много отъ политиканство, лелю-Хюго е билъ винаги чуждъ за насъ. И колкото повече продължаватъ тия отношения, толкозъ по-добрѣ. Може да не е правдиво да храня такива чувства къмъ него, но това е до нѣидѣ грѣшка на самитѣ обстоятелства. Хюго не е нашъ, — само Рексъ и Оскаръ сж мои братя.

Г-ца Калонеръ поклати глава съ видно съчувствие. — Да, миличка, всичко, що казвашъ, е вѣрно. И менѣ се толкова не ще да гледамъ Хюго въ Кулитѣ, колкото и вамъ. Азъ съмъ се винаги застъпвала да се държи далечъ, да не би, въ противенъ случай, да обикне мѣстото, да изучи много добрѣ сжизнииската му стойностъ и ни задава мжнотии по нарушаване завѣщанието. Но сега, изповѣдвамъ си, съвсѣмъ малка надежда имамъ да се ожестивя тоя проектъ нѣкога. Въ случай, че баща ви не спести потребното, вие ще трѣба, по необходимостъ, да прибѣгнете къмъ Хюго, ако на баща ви, (не дай Боже!) стане нѣщо. Ето защо съмъ убѣдена, че ще е по-добрѣ да се сближимъ съ него до колкото е възможно.

Тия думи възбудиха у Гарда най-враждебни чувства, но тя отговори съ присжия ней слѣржанъ тонъ:

— Ти и татко ще постѣпите, както намѣрите за добрѣ. Но азъ съмъ противна Хюго да присжтствува на моята свадба. Ако трѣба да дойде тука, нека се избере другъ случай за поканата.

Г-ца Калонеръ не каза ни дума повече по тоя въпросъ. Тя познаваше съвсѣмъ добрѣ внучката си. Слѣдъ туй тѣ отминаха въ залата и се улисаха въ четене и шевъ. Дойдоха имъ гости, и врѣмето литна бърже. Смръкване се. Екъ на приближаващъ конски тропотъ се зачу въ залата.

Гарда подигна глава да се вслуша, защото приближаващиятъ, който и да бѣ, цѣпѣше въ припускъ съ дивашка бързина. Галопътъ въ бѣсъ продължи дори до портата; тогава послѣва трѣсъкъ отъ конъ, разозданъ нечаяно при върха на засила, вратата на залата се грѣмна — и Оскаръ се спуcна поблѣдитѣлъ, съ замрѣжени очи, заслѣпѣли отъ нѣкакво ужасно вълнение.

Гардо! той прошепна запѣхгнѣ. О Гардо! Гардо! послѣ се залюлъ внезапно, залутѣ се бѣсно за нѣкаква опора и прѣди да може нѣкой да го застigne, падна на земята прѣмрѣлъ.

Гарда се наведе надъ него поблѣдитѣла, разтреперана, защото вѣрваше, че Оскаръ е носителъ на потресителна вѣстъ.

— Лелю тя пришепна, удари звѣнеца, моля. И когато се отзоваха на звона, Гарда се отнесе най-сдѣржано. Тя повелѣ на слугитѣ да поставятъ Оскара на канаето, а тя мокрѣше лицето и ржцѣтъ му и насили раздразително лѣкарство прѣзъ стиснатитѣ жби.

Най-послѣ слѣдъ дългъ, треперенъ въздихъ Оскаръ отвори очи и замѣта погледи наоколо съ смжтенъ, неизразимъ ужасъ.

Кждѣ... е той? Пошепна Оскаръ. Кждѣ сж... го занесли?

За кого говоришъ, Оскаре? Попита Гарда, при все че сърдцето ѝ почна, като че ли, да замира...

— Татко, прошепна той глухо. Пратиха ме да ви кажа... не казахъ ли ви? На портата имаше петъ прѣгради. Неговиятъ конъ билъ уморенъ. Гепси се прѣхвърли,

като пгиче, а неговиятъ конъ си закачи, нѣкакъ си, калѣнитѣ... насмолено било отгорѣ... азъ не видѣхъ. Кога ги застигнахъ татко лежеше подъ коня, но той вече не мрѣдна — докторътъ бѣше тамъ — и той каза...

Очитѣ на Оскара се склопиха, — смъртна блѣдина се сгжсти около очитѣ и устата му. Ерменгарда заржча да донесатъ конякъ, но той нито отвори очи, нито продума пакъ.

Никой не запита, какво казалъ докторътъ; Гарда се добрѣ усѣти, че, ако Оскаръ идѣше да поржча приготвления за приема на поврѣденъ човѣкъ, той не щѣше да се остави тъй, докато не види самъ, че всичко нужно е готово.

Дали часове или минути послѣдваха до повторния екотъ отвѣнъ, Ерменгарда не би могла да каже; само, кога въ дѣйствителностъ разбра, че тропотъ на стѣпки се чуе наблизу, блѣдото ѝ лице доби чудновата неумолимостъ; изглеждаше, като да си отдѣхва, за да се въоржжи срѣщу туй, което имаше да спосрѣдне.

Вратата се отвори. Максъ влѣзе, като полу-подпираше, полу-носѣше Гепси. Заведе я право при Гарда, тласна, току-речи, товара си въ ржцѣтъ ѝ и каза съ свѣршено повеленъ тонъ.

— Отведи я отъ тука... и ти излѣзни. Не бива да си тука сега.

Ерменгарда заблѣжи авторитетния повелѣ и послуша механически. Г-ца Калонеръ ги послѣдва въ конвулсивни ридания. Отведоха Гепси горѣ. Съвсѣмъ замаяна, тя не говорѣше, не плачеше, а току се вираше незнайно гдѣ съ дивашки погледъ.

— Гепси! Нѣжно промълви Гарда. Гепси!

— Да, отговори тя безчувствено, какво има?

Ерменгарда впи погледъ у нея и разбра, какво бѣше най-доброто и най-мждрото да стори.

Разправи ми, мила Гепси, каза тя. Оскаръ не можѣ да ни обясни, стана му злѣ... а при това, той не видѣлъ... Ти си била сѣ съ него, ти знаешъ.

Вмѣсто отговоръ послѣдва нечаянъ избухъ на порой съззи. Гарда не се опита да ги спре. И тя бѣ желала да намѣри сжщото облекчение; но очитѣ ѝ бѣха сухи, устнитѣ прѣгорѣли. Ерменгарда пригърна сестра си, замилява я най-нѣжно, шепна ѝ думи, които прѣдизвикаха порой облекчителни съззи. Гепси рида до изнура; но ледения погледъ бѣ изчезналъ, кога най-послѣ тя дигна очи и погледна сестра си прѣзъ съззи, готова най-послѣ да прикаже разказа си:

— Минувахме прѣзъ една нива... охъ, непомня на к е мѣсто... хрѣткитѣ силно лаеха и ние първи крачехме напредъ, както всѣкога. Изпрѣчи се прѣдъ насъ ограда съ грозенъ нагледъ зирѣ и порта съ петъ прѣгради — и той каза, като сѣ припускахме: „Зира ли или портата, миличко“? А азъ рѣкохъ: „О, портата, портата“! защото ми се стори, че прѣзъ нея ще се прѣхвърлимъ много по-лесно. И двамата се запжтихме — азъ я прѣскочихъ първа безопасно. Но неговиятъ конъ се спѣна... Азъ го видѣхъ, като се дигаше, знаехъ, че нѣщо ще се случи. О, то бѣ ужасъ! ужасъ! Гепса скри въ ржцѣ лицето си и затрепера. А, може-би, ако да бѣхъ рѣкла „зира“ вмѣсто „портата“, ние бихме се завърнали безопасно у дома, както другъ пжтъ.

Треперне, конвулсивни ридания почнаха пакъ, но тоя пжтъ Гарда се потруди да я успокои.

— Недѣй плака, миличка! Не бива да мислишъ тъй. Ще ти стане злѣ.

А, като хълцанията продължиха, тя прибави слѣдъ кратко мълчание: — Ти знаешъ, Гепси, че, ако Богъ е възнамѣрилъ да бже убитъ баща ни днесъ на лова, та-

кава дребнавостъ, като тая, въ нищо не би попрѣчила. Трѣба да съзнаемъ, че Божията воля се е изпълнила.

По Гепсинитѣ очи почна да блѣсва изподъ слъзистѣ разсвирѣлъ ядъ.

— Защо Богъ уби нашия благъ, добъръ баща? Защо е Той толкова жестокъ и коравосърдеченъ?

Но Гарда нѣмъ отговоръ да ѝ даде. Собствената и душа бѣ прѣпълнена съ горестъ. Тя умири сестра си, до колкото можа, тури я да си легне, като малко дѣте. А,

кога Гепси каза съ ядовитъ хленчъ — не искамъ да чета никакви молитви тая вечеръ; не ща да се моля на Бога, който уби баща ми! Гарда нѣмъ думи да ѝ отговори, нито приготвено увѣщание. Тя нахрани сестра си, както хранятъ болно дѣте, стоя при нея докато заспа дълбоко отъ скръбъ и изнуря, слѣдъ туй слѣзе долу и си проправи пъкъ съ нечоколебими стѣпки къмъ стаята, дѣто домовмалката лежеше, заспалъ безмълвно — тържествения сънъ на смъртта. (Слѣдва).

Християнски мотиви.

Н. Хр. Боневъ.

Върховното знание.

Колко е разнообразенъ живота на човѣка и живота на всичко въ природата, като се почне отъ кристала и се мине прѣзъ цѣлата област на растителното и животинското царство! Внимателното око се слива на всѣка крачка, и силитъ на човѣка отпадатъ, като насочи своята мисль къмъ прѣцѣнката на всичко, що Богъ тѣй прѣмъдро е създалъ. Тукъ нѣкой тихъ човѣчецъ съ мъдростъ изяснява великитѣ тайни на естеството и те слива съ дълбочината на своитѣ познания; тамъ нѣкой историкъ съ плавна и логическа рѣчь приковава твоето внимание и те унася въ развоа на събитията, като по тиха плавателна рѣка. Тукъ великолѣпенъ изгледъ на нѣкое грамадно здание, творба на нѣкой прославенъ архитектъ; тамъ градина съ акации и цвѣта, излѣни въ толкова мили и симетрични форми, че не ти се отвежда око. Тукъ зѣбести и величави планини, по които лежатъ още снѣжни прѣспи, гори и долини, изъ които клокочатъ пѣнливи рѣки; тамъ пространи равнини, по които се люлѣятъ жита и царевичи, благословенъ човѣшки трудъ. А надъ всичко това стои тайнствено обятното небе по което денъ прѣлазя богатното слънце, а нощъ трепкатъ милиони звѣзди. . .

Човѣшкиятъ духъ жадува да обеме всичко това и не го плашатъ думитѣ на Соломона, че „въ много знание има много скръбъ“. И стѣпка слѣдъ стѣпка, като послѣдица на дълги и упорни трудове, въ които сж взели участие цѣли поколения, човѣшкиятъ духъ създава умозрителната и опитната наука.

Но това, що е плодъ на цѣли поколения въ областта на научната мисль, на философията, религията и обществения животъ, може ли да го обгърне отдѣлно всѣка човѣшка душа, всѣки човѣшки умъ? Мога ли да застана и азъ до мъдреца и да зная като него, до държавини мжжъ — и да говоря като него? Мога ли да разбера и обхвана всичко, що е на небето и всичко, що е въ тая загадъчна и необятна природа? Не!

Широка и необятна е вселенната и хиляди сж посокитѣ, по които се движи човѣшката мисль. Както малката чашка не може да изчерпи морето, така човѣшкиятъ духъ отдѣлно не може да обхване мира само чрѣзъ знанието.

Но въ Тебе, о Христе Исусе, е съсрѣдоточено върховното знание и върховната любовъ — благата воля на Отца — и да излѣя съ любовь въ Тебе духа си, значи да придобия всичко, защото всичко, което можемъ да проумѣемъ и придобиемъ, се вмѣства въ Отца, Сина и Духа Светаго, троичната проява на Господаря на живота. И ако видимиятъ миръ, като свинкъ, мълчеливо чака израстването на човѣшкия умъ, за да го проумѣе — една задача трудна за мене, за чаршийския човѣкъ и селянина на полето — то пъкъ Ти, напротивъ, Си достигненъ за всинца насъ, защото кръстната Ти смъртъ и словото Ти еднакво

говорятъ: „Елате при мене: азъ съмъ възкрѣсенъ и живота. Който придобие мене, придобива Отца моего“.

Ида, Учителю на любовта, ида да излѣя сърдцето си прѣдъ Твоятъ нозѣ и да придобия Тебе, видѣлната на свѣта. Ти си центробѣжната точка на свѣтоопознаването, Ти си нашето спасение!

Паметникъ.

Стоя въ подножието на паметника „Царь-освободителъ“ издигнатъ на площада прѣдъ Народното Събрание, въ София. Хубавитѣ барелефи, въ които личатъ великитѣ полководци Скобелевъ, Гурко и други, привличатъ окото еднакво съ символичната фигура на руската военна побѣдна мощъ, но отъ всичко най-много приковава погледа титанската фигура на царь-освободителя, яхналъ буйния конь, съ погледъ въ хоризонта. Вне, герон при Плѣвентъ и Шипка, извършихте славни подвизи, неустрашимо се бихте въ много битки, отивате отъ побѣда на побѣда и внесохте безсмъртни имена въ народната пѣсенъ и историята, но този, който стоя надъ васъ, прѣвъзхожда славата ви и силата ви и ще ви надживѣе по любовта въ сърдцата на бждешитѣ поколения, защото всичко, що вие извършихте, въ двѣ негови думи се съдържа: „Да бжде“.

Каго тоя паметникъ въ моя умъ се издига другъ единъ, пирамидаленъ и необятенъ, творение на цѣли поколения хора, посвѣтили своя животъ за благо на човѣчеството. Огъ подножието му до върха виждамъ барелефи, които очертаватъ фигуритѣ и трудоветѣ на плеади работници въ областта на философията, религията, науката, политиката и социалния животъ: тукъ Буда, тамъ Сократъ; тукъ Платонъ, тамъ Аристотель; тукъ Вергили, тамъ Данте; тукъ Кантъ и Лейбницъ, тамъ Наполеонъ и Карлъ Велики; тукъ Гладстонъ, тамъ Викторъ Юго; тукъ Карлъ Марксъ, тамъ Блавацка и пр. И надъ тѣхъ — купове дебели томове книги, тежкъ наученъ трудъ, плодъ на дълга безсъница, работа сета и благородна. Вне, труженици, извършихте велики подвизи за доброто на свѣта и посѣхте книжовното поле съ драгоценитѣ бисери на знанието и морала и сиѣтъ дълго време ще ви съхранява въ сърдцето си; но Христосъ, когото съглеждамъ на върха на пирамидата, който сияе и стои надъ всички васъ, ще ви надживѣе, защото всичко, що написяхте и що извършихте вне, въ шестъ негови думи се съдържа: „Азъ съмъ пжтъ, истината и животътъ“.

Саксийка.

Недка взе саксийка, турна прѣстъ въ нея, зарови сѣменца отъ теменушка, залъ я съ водица и я постави на слънчице. Въ очитѣ ѝ прочитамъ надеждата ѝ въ живота на тия сѣменца и още сега присѣтствамъ на ония живи, радостни усѣщания, които ще прѣживѣе тя, когато цвѣ-

тего цѣфне, и въ прѣлива на цвѣтоветъ то изяви нейната обидната надежда.

Като твоята саксийка прѣдъ насъ стои друга, Недке! Хвърли погледъ на околната природа и вижъ грандиозната саксийка на Бога, въ която Той заражда и поддържа въ неизчислими форми живота на всичко. И ти и азъ произрастваме въ грѣховната прѣстъ на нашето физическо тѣло и когато Духътъ ни процѣпти и произрасте въ Христа Исуса и въ Неговата пълнота, Богъ ще види реализирано благословието, което е далъ намъ.

И духътъ не може безъ слънце, както и сѣменцата на твоята саксийка. Богъ е духовното слънце. За да произрастемъ духовно, трѣба да се овлажимъ въ сладкитѣ съзъни на покаянието и да се изложимъ подъ духовния нагрѣвъ на Христа. Тоя процесъ на произрастването се нарича: *Законъ за жертвуването*, или друго яче: *Любовъ къмъ Бога и ближния нѣ.* Нѣма по великъ законъ отъ тоя и благословенъ е, който му се отдаде.

Обмѣна.

Видѣхъ момъкътъ и момата, застанали прѣдъ олтаря, когато обмѣниха златнитѣ си прѣстени. Злато за злато.

Вътрѣшенъ отдѣлъ.

Къмъ абонатитѣ на Христ. свѣтъ. Годината се изтече; а една значителна частъ отъ абонатитѣ на които списанието е било редовно изпращано не сж издължили своя абонаментъ. Молимъ таки- вато да не занемаряватъ понататѣкъ дълга си но да прибѣрзатъ и ни внесатъ дължимото чрѣзъ на- стоятелитѣ дѣто има такива, или съ пощенски за- писи. Гербови-марки никакъ не се приематъ.

Годишната конференция на Методистската Еписк. Мисия е опрѣдѣлена да стане на 30 августъ 1912 г. въ селото Войводово — вѣроятно подъ прѣдседателството на нѣкой новъ епископъ.

Отложена конференция. Споредъ цариградския The Orient, за важни причини и съображения, прѣдпо- лагаемата панмисионерска конференция, която щѣше да се събере въ Цариградъ прѣзъ идното лѣто, е била от- ложена за по-благоприятно врѣме.

Молитвенъ домъ за циганитѣ въ село Голинци. Близкото до Ломъ село Голинци е населено съ значи- телна частъ цигани. Като нѣщо необикновено, нѣколко сѣмейства измежду тѣхъ сж проявили голѣма жажда да слушатъ и слѣдватъ Христовото учение. Ако и много бѣдни, тѣ сж се наели да изградятъ молитвенъ домъ. Скромното здание е почнато прѣзъ миналото лѣто, но липсватъ парични срѣдства за да се доизкара. Църковно здание се строи и въ село Абдулари — Пазарджишко. Ние канимъ всички евангелисти българи въ Сѣверна и Южна България, които не сж дали своята щедрa лепта да прибѣрзатъ и се притекатъ съ своитѣ помощи както на циганитѣ въ село Голинци, тъй и на нашитѣ братя въ село Абдулари.

Новиятъ пастиръ на първата Евангелска църква въ София. Слѣдъ дълги размишления, досе- гашниятъ пастиръ на Пловдивската Еванг. църква Г-нъ Д. Н. Фурнаджиевъ се рѣши най-сетнѣ да приеме пока- зата на Софийската Еванг. Църква. Той се настани въ София, и на 20-и мин. Ноември, при стечението на много слушатели, държа встъпителната си проповѣдь. Наши- ятъ привѣтъ и благопожелания както къмъ пастиря тъй и къмъ църквата.

Редакторъ: Ив. Я. Съчъновъ.

прѣстенъ за прѣстенъ — сърдце за сърдце, свързани съ надежда за нѣщо добро, готови да носятъ взаимно незго- дитѣ и горчивинитѣ на живота. Бракътъ е Божествена „тайна“, споредъ указанието на апостолъ Павелъ, който по откровение е научилъ много незнани за насъ нѣща и съвсѣмъ не е само това, което ние виждаме и знаемъ отъ вънъ; при все това азъ видѣхъ обмѣната — злато за злато, прѣстенъ за прѣстенъ.

Но когато сърдцето ми копнѣе за Тебе, Христе Исусе, и духътъ ми стрѣмнително се издига и иска да се излѣе въ тебе и отъ височината и видѣлината на това Свѣрхсъздание иска да хвърли погледъ върху противорѣ- чивитѣ нѣща на живота и да почувствува единството на вътрѣшното, което е „все и въ все Христосъ“, каква об- мѣна ще послѣдва между мене и Тебе? Ти си Свѣтлоза- ренъ, а азъ — грѣшникъ. Всичко, що мога да ти прѣд- лажа за обмѣна е едно разбито сърдце, плувнало върху повърхността на грѣха, като разбита лодка въ бурно море. Дай ми Твоята свѣтлозарностъ, обновиме съ любовта си. влѣй животъ въ това сърдце и нека позная въ себе си силата на обмѣната и истинността на свидѣтелството: „Този е Агнецътъ, който взема на Себе си грѣховетъ на свѣта“. Послушай ме, Господи!

Г-нъ Филдиусъ въ София. На 1-и того г. Фил- диусъ единъ отъ главнитѣ секретари на Централния Ко- митетъ на Мл. Хр. Дружества въ Женева пристигна въ София. Въ петъкъ и сжбота вечерта той има срѣща съ Съюзния комитетъ и Настоятелството на Соф. Мл. Хр. Дружество прѣдъ които изложи интересни свѣдения за бѣлѣжития напредѣкъ на младежкитѣ Христ. друже- ства наврѣдъ по свѣта, а най вече въ Русия и Финлан- дия. Радваме се да съобщимъ на четцитѣ, че въпросътъ за главенъ секретаръ за България е разрѣшенъ! пжтътъ е изравненъ и срѣдствата за материалната му издѣржка въ разстояние на три години сж промислени.

Отрадно явление. Въ живота и дѣйността на нашия поетъ-философъ Стоянъ Михайловски за послѣд- нитѣ нѣколко години е станалъ бѣлѣжитъ прѣломъ. Той говори и пише въ защита на Християнската религия, и благонадеждна почва за работа той най-много намира между студентската младежъ. Два пжти вече какъ държи отлични конференции прѣдъ студентска Хр. Организация. Учимъ се, че отъ благодарностъ и за насърчение на другаритѣ си, Организацията възнамѣрява да ги напе- чати въ брошура.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

за

Християнски Свѣтъ за 1912 год.

Съ началото на Новата Година, това списа- ние стѣпва въ XXI-та си година. То ще слѣдва да излиза редовно въ началото на всѣки мѣсець съ нѣколко иллюстрации въ текста. Благодарение на нови сътруднически сили, ние тѣкчимъ да въведемъ значителни подобрения по всичкитѣ отдѣли така щото да направимъ списанието ин- тересно за всички въ сѣмейството. Цѣната му остава сжщата 3 лева за България и 4 лева за странство — прѣдплатени.

Отъ Редакцията и Администрацията.

Печатница „Денъ“ — София.

